

45 Η ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ EDİLGEN ÇATI

Σε αντίθεση με την ενεργητική φωνή (**etken çatı**), όπου το υποκείμενο ενεργεί, η παθητική φωνή (**edilgen çatı**) δηλώνει ότι το ίδιο το υποκείμενο υφίσταται μία ενέργεια, που προέρχεται από κάποια εξωτερική αιτία, εμφανή ή μη (**ποιητικό αίτιο**). Κάθε ενεργητικό, μεταβατικό ρήμα μπορεί να μετατραπεί σε παθητικό. Χρησιμοποιείται για να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στο πρόσωπο ή στο αντικείμενο που υφίσταται μία ενέργεια, ενώ άλλες φορές για να προσδώσει πιο επίσημο ύφος στο λόγο. Κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της, η παθητική φωνή απαντά σε γ' πρόσωπο ενικού και λιγότερο συχνά στα υπόλοιπα πρόσωπα.

ETKEN ÇATI		
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΡΗΜΑ
Çok insan	bu programı	izliyor.

EDİLGEN ÇATI		
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΑΙΤΙΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΡΗΜΑ
Bu program	çok insan tarafından	izleniyor.

Σχηματισμός

1. Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε φωνήεν, τότε μετατρέπεται σε παθητικό με την προσθήκη του συμφώνου **-n**:

Ενεργητικό ρήμα / Etken eylem		▶	Παθητικό ρήμα / Edilgen eylem	
yemek	τρώω	▶	yenmek	τρώγομαι / τρώγεται
aramak	ψάχνω	▶	aranmak	αναζητούμαι / αναζητάται
korumak	προστατεύω	▶	korunmak	προστατεύομαι / προστατεύεται
söylemek	λέω	▶	söylenmek	λέγομαι / λέγεται
dinlemek	ακούω	▶	dinlenmek	ακούγομαι / ακούγεται
okumak	διαβάζω	▶	okunmak	διαβάζομαι / διαβάζεται
gikamak	πλένω	▶	gikanmak	πλένομαι / πλένεται

Ενεργητική φωνή / Etken çatı		▶	Παθητική φωνή / Edilgen çatı	
Valizleri taşıdım.		▶	Valizler taşındı .	
Κουβάλησα τις βαλίτσες.		▶	Οι βαλίτσες κουβαλήθηκαν / μεταφέρθηκαν.	
Kitabı okuduk.		▶	Kitap okundu .	
Διαβάσαμε το βιβλίο.		▶	Το βιβλίο διαβάστηκε.	
Ben arabayı yikadım.		▶	Araba yikandı .	
Έπλυνα το αυτοκίνητο.		▶	Το αυτοκίνητο πλύθηκε.	
Haberleri izledik.		▶	Haberler izlendi .	
Παρακολουθήσαμε τις ειδήσεις.		▶	Οι ειδήσεις παρακολουθήθηκαν.	
Bütün kitapları okuduk .		▶	Bütün kitaplar okundu .	
Διαβάσαμε όλα τα βιβλία.		▶	Όλα τα βιβλία διαβάστηκαν.	
Polis hirsızı yakaladı .		▶	Hırsız yakalandı .	
Η αστυνομία συνέλαβε τον κλέφτη.		▶	Ο κλέφτης συνελήφθη.	
Yolcuları havaalanında karşılacağız .		▶	Yolcuları havaalanında karşılancak .	
Θα συναντήσουμε / προϋπαντήσουμε τους ταξιδιώτες στο αεροδρόμιο.		▶	Οι ταξιδιώτες θα προϋπαντηθούν στο αεροδρόμιο.	

2. Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε σύμφωνο, εκτός του συμφώνου **l**, τότε σχηματίζει παθητική φωνή με το επίθημα **-il (-il, -ül, -ul)**, που ακολουθεί τη μικρή φωνηεντική αρμονία:

Ενεργητικό ρήμα / Etken eylem		Παθητικό ρήμα / Edilgen eylem	
vermek	δίνω	▶ verilmek	δίνομαι / δίνεται
kesmek	κόβω	▶ kesilmek	κόβομαι / κόβεται
yapmak	κάνω	▶ yapılmak	φτιάχνομαι / φτιάχνεται
görmek	βλέπω	▶ görülme	βλέπομαι / βλέπεται
içmek	πίνω	▶ içilmek	πίνομαι / πίνεται
vurmak	χτυπώ	▶ vurulmak	χτυπιέμαι / χτυπιέται
kırmak	σπάω	▶ kırılmak	σπάω / σπάει (από κάποιον, κάτι)
açmak	ανοίγω	▶ açılmak	ανοίγομαι / ανοίγεται (από κάποιον)

Ενεργητική φωνή / Etken çatı		Παθητική φωνή / Edilgen çatı	
Köksal karpı açtı .	Ο Κιοκσάλ άνοιξε την πόρτα.	▶ Karpı açıldı .	Η πόρτα άνοιξε.
Dilek, Serap'a telefon etti .	Η Ντιλέκ τηλεφώνησε στη Σεράπ.	▶ Serap'a telefon edildi .	Έγινε τηλεφώνημα στη Σεράπ.
Enver, Serap'ın fotoğrafını çekti .	Ο Ενβέρ φωτογράφησε τη Σεράπ.	▶ Serap'ın fotoğrafı çekildi .	Η Σεράπ φωτογραφήθηκε.
Komşum polise haber verdi .	Ο γείτονάς μου ειδοποίησε την αστυνομία.	▶ Polise haber verildi .	Η αστυνομία ειδοποιήθηκε.
Polis katili vurdu .	Ο αστυνομικός πυροβόλησε το δολοφόνο.	▶ Katil vuruldu .	Ο δολοφόνος πυροβολήθηκε.
Öğretmen fizik dersini anlattı .	Ο δάσκαλος εξήγησε το μάθημα της φυσικής.	▶ Fizik dersi anlatıldı .	Το μάθημα της φυσικής εξηγήθηκε.
Ressam Serpil'in portresini yaptı .	Ο ζωγράφος έκανε το πορτρέτο της Σερπιλ.	▶ Serpil'in portresi yapıldı .	Το πορτρέτο της Σερπιλ φτιάχτηκε.

Παρατήρηση:

Τα ρήματα **gitmek** (=πηγαίνω, φεύγω), **etmek*** (=κάνω), **tatmak** (=γεύομαι), **gütmek** (=βόσσω, κατευθύνω, επιδιώκω) θα μετατρέψουν το γράμμα **t** του θεματός τους σε **d** κατά τη μετατροπή τους σε παθητική φωνή, σύμφωνα με τον κανόνα συμφώνων. Υπενθυμίζουμε ότι αυτός ο κανόνας ισχύει μόνο για τα συγκεκριμένα ρήματα και εφαρμόζεται σε όλους τους χρόνους και σε όλους τους τύπους. Στον κανόνα συμπεριλαμβάνονται και μερικά σύνθετα ρήματα με το **etmek**:

Ενεργητικό ρήμα / Etken eylem		Παθητικό ρήμα / Edilgen eylem	
gitmek	πηγαίνω, φεύγω	▶ gidilmek	πάει (κανείς), πραγματοποιείται πηγαίμως
etmek	κάνω	▶ edilmek	γίνεται
tatmak	γεύομαι	▶ tadılmak	το γεύεται κάποιος
gütmek	βόσσω, κατευθύνω, επιδιώκω	▶ güdülmek	βόσκειται, κατευθύνεται, επιδιώκεται
restore etmek	αναστηλώνω	▶ restore edilmek	αναστηλώνεται
ikram etmek	κερνάω	▶ ikram edilmek	κερνιέται, προσφέρεται
iptal etmek	ακυρώνω	▶ iptal edilmek	ακυρώνεται
keşfetmek	ανακαλύπτω	▶ keşfedilmek	ανακαλύπτεται
sohbet etmek	συζητώ	▶ sohbet edilmek	συζητιέται
tercih etmek	προτιμώ	▶ tercih edilmek	προτιμάται
davet etmek	προσκαλώ	▶ davet edilmek	προσκαλείται
takip etmek	παρακολουθώ	▶ takip edilmek	παρακολουθείται
hissetmek	αισθάνομαι	▶ hissedilmek	γίνεται αισθητό

-Tren istasyonuna nasıl **gidilir**?
-Tramvayla **gidilir**.
Deprem Erzurum'a kadar **hissedildi**.
Antik tiyatro **restore edildi**.

-Πώς **πάει κανείς** στο σιδηροδρομικό σταθμό;
-**Πηγαίνει** με τραμ.
Ο σεισμός **έγινε αισθητός** μέχρι το Ερζερούμ.
Το αρχαίο θέατρο **αναστηλώθηκε**.

3. Όταν το θέμα του ρήματος λήγει στο σύμφωνο **I**, τότε σχηματίζει παθητική φωνή με το επίθημα **-in (-ın, -ün, -un)**, που ακολουθεί τη μικρή φωνηεντική αρμονία:

Ενεργητικό ρήμα / Etken eylem		▶	Παθητικό ρήμα / Edilgen eylem	
almak	παίρνω, αγοράζω	▶	alınmak	λαμβάνεται, αγοράζεται, παρεξηγούμαι
bulmak	βρίσκω	▶	bulunmak	βρίσκομαι / βρίσκεται
bilmek	ξέρω	▶	bilinmek	είμαι γνωστός / είναι γνωστό
silmek	σβήνω, σκουπίζω (επιφάνεια)	▶	silinmek	σβήνομαι / σβήνεται, σκουπίζεται
gülmek	γελάω	▶	gülünmek	προκαλείται γέλιο
çalmak	κλέβω, παίζω (μουσικό όργανο), χτυπώ (πόρτα, κουδούνι)	▶	çalınmak	κλέβεται, παίζεται
bölmek	διαιρώ	▶	bölünmek	διαιρούμαι / διαιρείται
Ενεργητική φωνή / Etken eylem		▶	Παθητική φωνή / Edilgen eylem	
Postacı kargı çaldı .		▶	Καρί çalındı .	
Ο ταχυδρόμος χτύπησε την πόρτα.		▶	Η πόρτα χτύπησε.	
Kitabımı buldum .		▶	Kitabım bulundu .	
Βρήκα το βιβλίο μου.		▶	Το βιβλίο μου βρέθηκε.	
Tahtayı sildi .		▶	Tahta silindi .	
Έσβησε τον πίνακα.		▶	Ο πίνακας σβήστηκε.	

Προσοχή:

Ενίστε, κάποια ρήματα που λήγουν σε φωνήεν (πρώτη περίπτωση) παίρνουν δύο καταλήξεις παθητικής φωνής, δηλαδή **-n** και **-il**, χωρίς να αλλάζει η σημασία τους:

Ενεργητικό ρήμα / Etken eylem		▶	Παθητικό ρήμα / Edilgen eylem	
yemek	τρώνω	▶	yenmek*	τρώγομαι
		▶	yenilmek**	
demek	λέω	▶	denmek	λέγομαι
		▶	denilmek	
söylemek	λέω	▶	söylenmek	λέγομαι
		▶	söylenilmek	
beklemek	περιμένω	▶	beklenmek	αναμένομαι
		▶	beklenilmek	
yaşamak	ζω	▶	yaşanmak	βιώνομαι
		▶	yaşanılmak	

*Ειδικά στην περίπτωση του ρήματος **yemek**, η συγκόλληση της δεύτερης παθητικής κατάληξης χρησιμεύει, ώστε να αποφευχθεί η σημασιολογική σύγχυση του παθητικού ρήματος **yenmek** (=τρώγομαι) με το ενεργητικό ρήμα **yenmek** (=νικώ).

Επίσης ο παθητικός τύπος **yenilmek (=τρώγομαι) συμπίπτει με τον παθητικό τύπο του ρήματος **yenmek** (=νικώ), που θα γίνει **yenilmek** (=νικιέμαι). Από τα συμφραζόμενα καταλαβαίνουμε για ποιο ρήμα πρόκειται κάθε φορά.

► Το ρήμα **anlamak** (=καταλαβαίνω) στην παθητική φωνή γίνεται κατ' εξαίρεση **anla-ş-il-mak** (=γίνομαι κατανοητός).

Kahvaltıda bütün kek **yendi / yenildi**.

Κας defa ona "Dikkat et!" **dendi / denildi?**

Zekî'ye zam alacağı **söylendi / söylenildi**.

Teknoloji dalında yeni gelişmeler **bekleniyor / bekleniliyor**.

1999 yılında Türkiye'de en büyük ve en şiddetli depremlerden biri **yaşandı / yaşanıldı**.

Στο πρωινό **φαγώθηκε / καταναλώθηκε** όλο το κέικ.

Πόσες φορές **ειπώθηκε / λέχθηκε** σ' αυτόν «Πρόσεχε!»;

Ειπώθηκε στο Ζεκί ότι θα πάρει αύξηση.

Στον κλάδο της τεχνολογίας **αναμένονται** νέες εξελίξεις.

Το καλοκαίρι του 1999 **βιώθηκε (έζησαν)**

στην Τουρκία έναν από τους πιο μεγάλους και ισχυρούς σεισμούς.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΠΑΘΗΤΙΚΗ

► ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν σε μία πρόταση ενεργητικής φωνής το αντικείμενο είναι άμεσο, βρίσκεται είτε σε ονομαστική (ως μη συγκεκριμένο αντικείμενο), είτε σε αιτιατική πτώση και σπανιότερα σε αφαιρετική (ως συγκεκριμένο αντικείμενο). Στην παθητική φωνή το άμεσο αντικείμενο μετατρέπεται πάντα σε υποκείμενο και βρίσκεται πάντα σε ονομαστική πτώση.

► ΑΜΕΣΟ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν στην ενεργητική σύνταξη υπάρχει δίπτωτο ρήμα, τότε έχουμε συνδυασμό άμεσου και έμμεσου αντικειμένου. Το έμμεσο αντικείμενο βρίσκεται σε δοτική ή αφαιρετική πτώση. Στην παθητική σύνταξη, το έμμεσο αντικείμενο δεν αλλάζει και διατηρεί πάντα την πτώση του.

► ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Τέλος, υπάρχει περίπτωση στην ενεργητική σύνταξη να υπάρχει κάποιος εμπρόθετος προσδιορισμός, που δηλώνεται είτε με δοτική πτώση (κίνηση), είτε με τοπική (στάση σε τόπο), είτε με αφαιρετική (προέλευση), είτε με την πρόθεση της συνοδείας **ile**. Στην παθητική σύνταξη, οι εμπρόθετοι αυτοί προσδιορισμοί μένουν αναλλοίωτοι:

Ενεργητική φωνή / Etken çatı	► Παθητική φωνή / Edilgen çatı
Polis hırsızı buldu.	► Hırsız (polis tarafından) bulundu.
Η αστυνομία βρήκε τον κλέφτη .	► Ο κλέφτης βρέθηκε (από την αστυνομία).
Müdür verimli memurlara prim verdi.	► Verimli memurlara (müdür tarafından) prim verildi.
Ο διευθυντής έδωσε μπόνους στους αποδοτικούς υπαλλήλους .	► Δόθηκε μπόνους (από το διευθυντή) στους αποδοτικούς υπαλλήλους .
Ben partime onu davet ettim.	► O partime davet edildi.
Εγώ τον προσκάλεσα στο πάρτι μου.	► Αυτός προσκλήθηκε στο πάρτι μου.
Bir saatte polis sana kimliğini teslim edecek.	► Bir saatte kimliğİN sana teslim edilecek.
Σε μία ώρα η αστυνομία θα σου παραδώσει την ταυτότητά σου .	► Σε μία ώρα θα σου παραδοθεί η ταυτότητά σου .
Her ay annem bize para gönderir.	► Her ay bize para gönderilir.
Κάθε μήνα η μητέρα μου, μας στέλνει χρήματα .	► Κάθε μήνα μας αποστέλλονται χρήματα .
Yerliler merkeze otobüsle giderler.	► Merkeze otobüsle gidilir.
Οι ντόπιοι πηγαίνουν στο κέντρο με λεωφορείο .	► Στο κέντρο πάει (κάνεις) με λεωφορείο .
Bu adamdan herkes nefret eder.	► Bu adamdan nefret edilir.
Όλοι μισούν αυτόν τον άντρα .	► Αυτός ο άντρας είναι μισητός.

► ΤΟ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΑΙΤΙΟ

Ποιητικό αίτιο είναι το πρόσωπο, το αντικείμενο ή η κατάσταση από την οποία προκαλείται η ενέργεια του παθητικού ρήματος. Δηλώνεται με διαφορετικό τρόπο όταν είναι έμψυχο (πρόσωπο ή φορέας) και με διαφορετικό όταν είναι άψυχο:

Το έμψυχο ποιητικό αίτιο

α) Το ποιητικό αίτιο σε αυτή την περίπτωση, δηλώνεται με τη λέξη “**tarafından**”, που συνοδεύει ένα ουσιαστικό ή ένα κύριο όνομα σε ονομαστική πτώση:

Ενεργητική φωνή / Etken çatı	► Παθητική φωνή / Edilgen çatı
Çocuk vazoyu kırdı.	► Vazo çocuk tarafından kırıldı.
Το παιδί έσπασε το βάζο.	► Το βάζο έσπασε από το παιδί .
Volkan pencereyi açtı.	► Pencere Volkan tarafından açıldı.
Ο Βολκάν άνοιξε το παράθυρο.	► Το παράθυρο ανοίχτηκε από το Βολκάν .
Oğlanlar camı kırdılar.	► Cam oğlanlar tarafından kırıldı.
Τα αγόρια έσπασαν το τζάμι.	► Το τζάμι έσπασε από τα αγόρια .

β) Όταν το ποιητικό αίτιο δηλώνεται με προσωπική, δεικτική ή ερωτηματική αντωνυμία (**kim**), τότε αυτή τίθεται σε γενική πτώση. Επίσης, το επίθημα κτητικής **-i** της λέξης “**tarafından**”, θα αλλάξει και θα κλιθεί με το αντίστοιχο κάθε φορά κτητικό επίθημα:

benim tarafımdan	από εμένα, από την πλευρά μου, εκ μέρους μου
senin tarafından	από εσένα, από την πλευρά σου
onun tarafından	από αυτόν, από αυτήν, από την πλευρά του / της
bizim tarafımızdan	από εμάς, από την πλευρά μας
sizin tarafınızdan	από εσάς, από την πλευρά σας
onların tarafından	από αυτούς, από αυτές, από την πλευρά τους

Ενεργητική φωνή / Etken çatı	► Παθητική φωνή / Edilgen çatı
Siz bu dergiyi okuyorsunuz.	► Bu dergi sizin tarafınızdan okunuyor.
Εσείς διαβάζετε αυτό το περιοδικό.	► Αυτό το περιοδικό διαβάζεται από εσάς .
Ben eti kestim.	► Et benim tarafımdan kesildi.
Έκοψα το κρέας.	► Το κρέας κόπηκε από εμένα .
Bana bu memur uygun evrağı verecek.	► Bana uygun evrak bunun tarafından verilecek.
Αυτός ο υπάλληλος θα μου δώσει το κατάλληλο έγγραφο.	► Θα μου δοθεί το κατάλληλο έγγραφο απ' αυτόν .
Odamı kim topladı?	► Odam kim/kimin tarafından toplandı?
Ποιος συμμαζέψε το δωμάτιό μου;	► Από ποιον συμμαζεύτηκε το δωμάτιό μου;

γ) Όταν το ποιητικό αίτιο δηλώνει μία ομάδα ανθρώπων ή ένα φορέα που αποτελείται από έμψυχο δυναμικό, τότε μπορεί να χρησιμοποιηθεί η κατάληξη **-ce/-ca** αντί για το **tarafından**:

Alınan yeni ekonomik önlemler **halkça** protesto edildi.

Bu çocuk parkı **Ankara Belediyesi'nce** yapıldı.

Önümüzdeki hafta **hükümetçe** birçok ürüne zam yapılacaktır.

Bu ilaç tüm **doktorlarca** yasaklandı.

Τα νέα οικονομικά μέτρα που ελήφθησαν, αποδοκιμάστηκαν **από το λαό**.

Αυτό το παιδικό πάρκο ανεγέρθη **από το Δήμο της Άγκυρας**.

Την επόμενη βδομάδα θα γίνει αύξηση **από την κυβέρνηση** σε αρκετά προϊόντα.

Αυτό το φάρμακο απαγορεύτηκε **από όλους τους γιατρούς**.

Το άψυχο ποιητικό αίτιο

Όταν το ποιητικό αίτιο είναι άψυχο, χρησιμοποιούμε μόνο την αφαιρετική πτώση **-den (-dan)** και όχι τη λέξη **"tarafından"**:

Köydeki evlerin çoğu **depremden** yıkıldı.

Şiddetli **yağmurdan** alçak binalar suya boğuldu.

Kuvvetli **rüzgârdan** ağaçların dalları kırılmış.

Τα περισσότερα σπίτια του χωριού κατέρρευσαν **από το σεισμό**.

Τα χαμηλά σπίτια βυθίστηκαν στο νερό **από τη νεροποντή**.

Από τον ισχυρό **άνεμο** έσπασαν τα κλαδιά των δέντρων.

Σημείωση:

Στην τουρκική γλώσσα η παθητική φωνή έχει ευρεία χρήση ιδιαίτερα στις απαγορευτικές πινακίδες και στους κανονισμούς:

Park yapılmaz.

Sigara içilmez.

Sağa dönülmez.

U dönüşü yapılmaz.

Korna çalınmaz.

Girilmez.

Ateş yakılmaz.

Απαγορεύεται η στάθμευση.

Απαγορεύεται το κάπνισμα.

Απαγορεύεται η στροφή δεξιά.

Απαγορεύεται η αναστροφή.

Απαγορεύεται το κορνάρισμα.

Απαγορεύεται η είσοδος.

Απαγορεύεται το άναμμα φωτιάς.

46 ΤΑ ΑΛΛΗΛΟΠΑΘΗ ΡΗΜΑΤΑ İŞTEŞ EYLEM

Τα αλληλοπαθή ρήματα δηλώνουν μία ενέργεια που πραγματοποιείται από ένα σύνολο προσώπων (ομαδικά). Η ενέργεια αυτή γίνεται τουλάχιστον από δύο άτομα. Τα αλληλοπαθή ρήματα, λοιπόν, δηλώνουν μία κοινή, αμοιβαία ενέργεια / πράξη. Συντάσσονται με την πρόθεση συνοδείας **-(y)le, -(y)la**: Facebook'ta çok yakışıklı bir gençle **tanıştım**.

Ankara-Bolu yolunda yolun kaygan olmasından dolayı birçok araba **çarpişti**.

Ormanda kuşlar civil civil **ötüsür**.
Eski sınıf arkadaşlarımla hâlâ **haberleşirim**.

Kayınvalidemle çok iyi **anlaşıyoruz**.

Στο facebook **γνωρίστηκα** με έναν πολύ ωραίο νεαρό.

Στη διαδρομή Άγκυρα-Μπόλου, εξαιτίας της ολισθηρότητας του δρόμου, πολλά αυτοκίνητα **συγκρούστηκαν**.

Τα πουλιά στο δάσος **κελαηδούν** όλα μαζί.
Ακόμα **επικοινωνώ** με τους παλιούς μου συμμαθητές.

Συνεννοούμαστε πολύ καλά με την πεθερά μου.

Σχηματισμός

α) Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε φωνήεν, τότε η αλληλοπαθητική φωνή σχηματίζεται με το (σύμφωνο) επίθημα **-ş**:

αμετάβατο ή μεταβατικό ρήμα / geçişsiz veya geçişli eylem	▶ αλληλοπαθές ρήμα / işteş eylem
aşlamak κλαίω	▶ aşlaşmak θρηνώ, κλαίω (ομαδικά)
anlamak καταλαβαίνω	▶ anlaşmak συνεννοούμαι, συμφωνώ
beklemek περιμένω	▶ bekleşmek περιμένουμε (ομαδικά)
karşılamaκ υποδέχομαι, προϋπαντώ, συναντώ	▶ karşılasmak συναντιέμαι
kaynamak βράζω, πηγάζω, κολλάω	▶ kaynaşmak ταιριάζω, τακimiάζω
koklamak μυρίζω	▶ koklaşmak μυρίζομαι, χαϊδολογιέμαι
oynamak παίζω	▶ oynaşmak παιχνιδίζω, γκομενίζω
ödemek πληρώνω	▶ ödeşmek πατσιζω, λογαριάζομαι
söslamak συναντώ, πετυχαίνω	▶ rastlaşmak συναντιέμαι τυχαία
söylemek λέω	▶ söyleşmek συζητώ, κουβεντιάζω
tanımak γνωρίζω	▶ tanışmak γνωρίζομαι
toslamak κουτουλώ	▶ toslaşmak κουτουλώ αμοιβαία

β) Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε σύμφωνο, σχηματίζει την αλληλοπαθητική φωνή με το επίθημα **-iş (-iş, -üş, -uş)**, που ακολουθεί τη μικρή φωνηεντική αρμονία:

μεταβατικό ή αμετάβατο ρήμα / geçişli veya geçişsiz eylem	▶ αλληλοπαθές ρήμα / işteş eylem
boğmak στραγγαλίζω, πνίγω	▶ boğuşmak αλληλοσκοτώνομαι
örmek φιλώ	▶ örüşmek φιλιέμαι
dönmek δέρνω, χτυπώ	▶ dönüşmek παίζω ξύλο
çarpmak χτυπώ, προσκρούω	▶ çarpmak συγκρούομαι
gülmek γελώ	▶ gülüşmek γελώ (μαζί με κάποιον)
bakmak κοιτάζω	▶ bakışmak κοιταζόμαστε
bozmak χαλάω, καταστρέφω	▶ bozuşmak μαλώνω, τσακώνομαι
bulmak βρίσκω, εντοπίζω	▶ buluşmak συναντιέμαι, βρίσκομαι (με κάποιον)
sevmek αγαπώ	▶ sevişmek αγαπιόμαστε, κάνουμε έρωτα
görmek βλέπω	▶ görüşmek συζητώ, συναναστρέφομαι

yazmak	γράφω	► yazışmak	αλληλογραφώ
vurmak	χτυπώ	► vuruşmak	παλεύω, έρχομαι στα χέρια
çekmek	τραβώ, έλκω	► çekişmek	αλληλοτραβώμαστε, τραβολογιέμαι
tutmak	κρατώ, πιάνω	► (el ele) tutuşmak	πιάνομαι (χέρι με χέρι)
çatmak	συγκρούομαι	► çatışmak	συγκρούομαι, διαπληκτιζομαι
uymak	ταιριάζω, αρμόζω	► uyuşmak	συμφωνώ, μονιάζω
küsmek	κακιώνω, θίγομαι	► küşüşmek	κακιώνω (με κάποιον)
ötmek	κελαηδώ, τιπιβίζω	► ötüşmek	κελαηδώ, τιπιβίζω (ομαδικά)
koşmak	τρέχω	► koşuşmak	συρρέω, τρέχω (ομαδικά)
uçmak	πετώ	► uçuşmak	πεταρίζω, φτεροκοπώ
bağırarak	φωνάζω, ξεφωνίζω	► bağırışmak	αλληλοφωνάζομαι, κραυγάζομαι (ομαδικά)
bölmek	διαιρώ, μοιράζω	► bölüşmek	μοιράζομαι, διαμοιράζομαι
itmek	σπρώχνω, σκουντώ	► itişmek	συνωστιζομαι, σπρώχνομαι
itip kalkmak	κακομεταχειρίζομαι, παραγκωνίζω	► itişip kakışmak	συνωστιζομαι, συνωθούμαι
kaçmak	δραπετεύω, διαφεύγω	► kaçışmak	τρέπομαι σε φυγή (ομαδικά)
karlamak	αρπάζω, γραπώνω	► karışmak	αρπάζομαι, συμπλέκομαι

γ) Εάν το θέμα του ρήματος προέρχεται από ουσιαστικό ή επίθετο, τότε πρώτα βάζουμε το επίθημα ρηματοποίησης **-le (-la)** και μετά το επίθημα αλληλοπάθειας **-ş**.

selâm (=χαιρετισμός) ► selâmlamak (=χαιρετώ) ► selâmlaşmak (=χαιρετιέμαι)

ουσιαστικό ή επίθετο / ad veya sıfat		αλληλοπαθές ρήμα / işteş eylem	
bayram	γιορτή	► bayramlaşmak	ανταλλάζω ευχές
dert	καημός, ντέρτι	► dertleşmek	λέω τον πόνο μου (ο ένας στον άλλο)
haber	ειδηση	► haberleşmek	επικοινωνώ
hesap	λογαριασμός	► hesaplaşmak	λογαριάζομαι (με κάποιον)
kucak	αγκαλιά	► kucaklaşmak	αγκαλιάζομαι
mektup	επιστολή	► mektuplaşmak	αλληλογραφώ
randevu	ραντεβού	► randevulaşmak	κλείνουμε ραντεβού
selâm	χαιρετισμός	► selâmlaşmak	χαιρετιέμαι
söz	λόγος, υπόσχεση	► sözleşmek	δίνουμε λόγο, κλείνουμε ραντεβού
şaka	αστείο, πλάκα	► şakalaşmak	κάνω πλάκα, αστειεύομαι (με κάποιον)
telefon	τηλέφωνο	► telefonlaşmak	τηλεφωνιέμαι
toka	χειραψία	► tokalaşmak	κάνω χειραψία
veda	αποχαιρετισμός	► vedalaşmak	αποχαιρετιέμαι
yakın	κοντινός, κοντά	► yakınlaşmak	προσεγγίζω, πλησιάζω, έρχομαι κοντά με κάποιον
yardım	βοήθεια	► yardımlaşmak	αλληλοβοηθιόμαστε, συνεργαζόμαστε
yumruk	γροθιά, μπουνιά	► yumruklaşmak	γρονθοκοπιόμαστε

Ενεργητική φωνή	▶ Αλληλοπαθητική φωνή
Turgut Nilgün'e bakıyor .	▶ Turgut ve Nilgün bakışıyorlar .
Ο Τουργκούτ κοιτάζει τη Νιλγκιούν.	▶ Ο Τουργκούτ και η Νιλγκιούν κοιτάζονται .
Çocuk gülüyor .	▶ Çocuklar gülüşüyor .
Το παιδί γελάει .	▶ Τα παιδιά γελούν (μεταξύ τους) .
Araba ağaca çarptı .	▶ Arabalar çarptı .
Το αυτοκίνητο προσέκρουσε στο δέντρο.	▶ Τα αυτοκίνητα συγκρούστηκαν .
Her sabah komşumu selâmlarım .	▶ Her sabah komşumla selâmlaşırım .
Κάθε πρωί χαιρετώ τον γείτονά μου.	▶ Κάθε πρωί χαιρετιέμαι με το γείτονά μου.
Arkadaşımı havaalanında karsıladım .	▶ Arkadaşimla yolda karsılaştım .
Υποδέχτηκα το φίλο μου στο αεροδρόμιο.	▶ Συναντήθηκα με το φίλο μου στο δρόμο.
Yolcular metroya girebilmek için birbirini itişiyordu .	▶ Yolcular metroya girebilmek için itişiyordu .
Οι επιβάτες έσπρωχναν ο ένας τον άλλον για να μπορέσουν να μπουν στο μετρό.	▶ Οι επιβάτες σπρώχνονταν για να μπορέσουν να μπουν στο μετρό.

Σημείωση:

Υπάρχουν ορισμένα ρήματα, τα οποία προέρχονται από επίθετα και παρόλο που φαίνονται αλληλοπαθή δεν είναι. Δηλώνουν τη μεταβολή από μία κατάσταση σε μία άλλη, καλύτερη ή χειρότερη:

olgun	ώριμος	▶ olgunlaşmak	ωριμάζω
güzel	ωραίος	▶ güzelleşmek	ομορφαίνω
iyi	καλός	▶ iyileşmek	καλύτερεύω, αναρρώνω
kötü	κακός	▶ kötüleşmek	χειροτερεύω
uzak	μακριά, μακρινός	▶ uzaklaşmak	απομακρύνομαι
yakın	κοντινά, κοντινός	▶ yakınlaşmak	πλησιάζω

Παρατήρηση:

▶ Σε προτάσεις με αλληλοπαθή ρήματα δε χρησιμοποιείται η αλληλοπαθητική αντωνυμία **birbiri**. Η αντωνυμία αυτή συνοδεύει πάντα ρήμα σε ενεργητική φωνή, εκτός αν συνοδεύεται από την πρόθεση συνοδείας **-(y)le/-(y)la**. Η αντωνυμία κλίνεται κανονικά με τις πτώσεις, αλλά και με κτητικά επιθήματα (▶ κεφ. 12, Οι Αντωνυμίες: Αλληλοπαθής Αντωνυμία):

İki âşık birbirine sevgiyle baktı.	▶ İki âşık sevgiyle bakıştı .
Οι δύο ερωτευμένοι κοιτάζαν ο ένας τον άλλο με αγάπη.	▶ Οι δύο ερωτευμένοι κοιτάχτηκαν με αγάπη.
Bu mahalledeki komşular birbirini anlamaz.	▶ Bu mahalledeki komşular anlaşmaz .
Οι γείτονες σ' αυτή τη γειτονιά δε καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλο .	▶ Οι γείτονες σ' αυτή τη γειτονιά δεν καταλαβαίνονται / συνεννοούνται .

▶ Υπάρχουν και κάποια ρήματα, τα οποία ενώ δεν έχουν το επίθημα της αλληλοπάθειας, φέρουν από μόνα τους έννοια αλληλοπάθειας και συντάσσονται ακριβώς όπως τα αλληλοπαθή, δηλαδή με το επίθημα συνοδείας **ile**:

konusmak	μιλάω, συζητώ	barışmak	συμφιλιώνομαι, ειρηνεύω
kavuşmak	ανταμώνω, σμίγω	güreşmek	παλεύω (άθλημα)
yarışmak	συναγωνίζομαι, ανταγωνίζομαι	yarışmak	κολλάω (αμτβ.)
savaşmak	πολεμώ, μάχομαι	uğraşmak	ασχολούμαι, προσπαθώ (παιδεύομαι)

Sizinle **konusmak** isterdim.
Kavga ettiğim arkadaşım**la barışmam** zor.

Ayça herkesle kibarca **konusur**.
Yıllar sonra iki sevgili **kavuştu**.
İki takım da kupa**yı kazanabilmek için**
kiyasıya **yarıştı**.

Θα ήθελα **να μιλήσω μαζί** σας.
Είναι δύσκολο να **συμφιλιωθώ με** το φίλο μου, που είχα μαλώσει.
Η Αϊτσά **μιλάει** με όλους ευγενικά.
Μετά από χρόνια οι δύο αγαπημένοι **έσμιξαν**.
Και οι δύο ομάδες **αγωνίστηκαν** ανελέητα για να κερδίσουν το κύπελο.

47 ΤΑ ΑΥΤΟΠΑΘΗ ΡΗΜΑΤΑ DÖNÜŞLÜ EYLEM

Αυτοπαθή είναι τα ρήματα όπου το υποκείμενο ενεργεί και δέχεται άμεσα την ενέργεια. Στα ελληνικά αντιστοιχούν με τα ρήματα της μέσης φωνής.

Σχηματισμός

α) Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε φωνήεν, τότε σχηματίζει την αυτοπαθητική φωνή με την προσθήκη του επιθήματος **-n**:

ενεργητικό ρήμα / etken eylem		▶	αυτοπαθές ρήμα / dönüslü eylem	
yıkamak	πλένω	▶	yıkanmak	πλένομαι
söylemek	λέω	▶	söylenmek	εκφράζομαι, γκρινιάζω
beslemek	τρέφω, εκτρέφω	▶	beslenmek	τρέφομαι
saklamak	κρύβω	▶	saklanmak	κρύβομαι
sallamak	κουνάω	▶	sallanmak	κουνιέμαι
kaşımak	ξύνω	▶	kaşınmak	ξύνομαι
taramak	χτενίζω	▶	taranmak	χτενίζομαι
taşımak	μεταφέρω, κουβαλώ	▶	taşınmak	μετακομίζω
korumak	προστατεύω	▶	korunmak	προφυλάσσομαι
boyamak	βάφω	▶	boyanmak	βάφομαι
mırıldamak	ψιθυρίζω	▶	mırıldanmak	μουρμουρίζω (μόνος μου), σιγοτραγουδώ

β) Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε σύμφωνο, τότε σχηματίζει την αυτοπαθητική φωνή με την προσθήκη του επιθήματος **-in (-in, -ün, -un)**:

ενεργητικό ρήμα / etken eylem		▶	αυτοπαθές ρήμα / dönüslü eylem	
bakmak	κοιτάζω	▶	bakınmak	κοιτάζομαι
dönmek	δέρνω	▶	dövnünmek	χτυπιέμαι, θρηνώ
çekmek	τραβάω	▶	çekinmek	τραβιέμαι, διστάζω
giymek	φοράω	▶	giyinmek	ντύνομαι
gezmet	περιοδεύω	▶	gezinmek	περιδιαβαίνω
soymak	γδύνω	▶	soyunmak	γδύνομαι
almak	παίρνω	▶	alınmak	θίγομαι, παρεξηγούμαι
görmek	βλέπω	▶	görünmek	φαίνομαι
önmek	επαινώ	▶	övnünmek	περιαυτολογώ, παινεύομαι
sevmek	αγαπώ	▶	sevinmek	χαίρομαι

γ) Εάν το θέμα του ρήματος προέρχεται από ουσιαστικό ή επίθετο τότε πρώτα βάζουμε την κατάληξη ρηματοποίησης **-le (-la)** και μετά την κατάληξη αυτοπάθειας **-n**:

sabun (=σαπούνι) ▶ **sabunlamak** (=σαπουνίζω) ▶ **sabunlanmak** (=σαπουνίζομαι)

ενεργητικό ρήμα / etken eylem		▶	αυτοπαθές ρήμα / dönüslü eylem	
hazırlamak	ετοιμάζω	▶	hazırlanmak	ετοιμάζομαι
kurulamak	στεγνώνω	▶	kurulanmak	στεγνώνομαι, σκουπίζομαι
temizlemek	καθαρίζω	▶	temizlenmek	καθαρίζομαι

etkilemek	εντυπωσιάζω, επηρεάζω	▶ etkilenmek	εντυπωσιάζομαι, επηρεάζομαι
büyülemek	μαγεύω	▶ büyülenmek	μαγεύομαι
durulamak	ξεπλένω	▶ durulanmak	ξεπλένομαι
oynamak	απασχολώ, χασομερώ	▶ oynamak	απασχολούμαι, χασομερώ
kesilemek	τρίβω (στο χαμάμ)	▶ kesilmek	τρίβομαι (στο χαμάμ)
süslemek	στολίζω	▶ süslenmek	στολίζομαι
nikâhlanmak	παντρεύω	▶ nikâhlanmak	παντρεύομαι
zehirlenmek	δηλητηριάζω	▶ zehirlenmek	δηλητηριάζομαι
sakatlamak	σακατεύω	▶ sakatlanmak	σακατεύομαι
yenilemek	ανανεώνω	▶ yenilenmek	ανανεώνομαι
sabunlamak	σαπουνίζω	▶ sabunlanmak	σαπουνίζομαι

δ) Υπάρχουν επίσης ορισμένα ουσιαστικά, τα οποία με τη συγκόλληση του επιθήματος **-len/-lan** σχηματίζουν κατευθείαν αυτοπαθητικά ρήματα και όχι ενεργητικά:

ουσιαστικό ή επίθετο / ad veya sıfat		▶	αυτοπαθές ρήμα / dönüşlü eylem
hasta	άρρωστος, ασθενής	▶	hastalanmak αρρωσταίνω
güç	δύναμη	▶	güçlenmek δυναμώνω
pis	βρομιά, βρόμικος	▶	pislenmek λερώνομαι, βρομίζομαι
hareket	κίνηση	▶	hareketlenmek κινούμαι, κινήτοποιούμαι
iç	εσωτερικός	▶	içlenmek πικραίνομαι, το παίρνω βαριά
şen	εύθυμος, κεφάτος	▶	şenlenmek χαίρομαι, ευθυμώ
şüpheli	υποψία, αμφιβολία	▶	şüphelenmek υποψιάζομαι
kuşku	υποψία	▶	kuşkulananmak υποπτεύομαι, υποψιάζομαι
arıza	βλάβη	▶	arızalanmak χαλάω, παθαίνω βλάβη
tasa	λύπη, άλγος, καημός	▶	tasalanmak στενοχωριέμαι, ανησυχώ
akıl	μυαλό, νους	▶	akıllananmak βάζω μυαλό, φρονιμεύω
kuvvet	δύναμη	▶	kuvvetlenmek δυναμώνω
kir	βρομιά	▶	kirilenmek λερώνομαι
kabul	αποδοχή	▶	kabullenmek δέχομαι, παραδέχομαι
ateş	φωτιά	▶	ateşlenmek παίρνω φωτιά, ανεβάζω πυρετό
aydın	φωτισμένος, διανοούμενος	▶	aydınlanmak φωτίζομαι, διαφωτίζομαι
can	ψυχή	▶	canlanmak ζωντανεύω, ζωηρεύω
yaş	ηλικία, υγρός, δάκρυ	▶	yaşlanmak γερνώ, δακρύζω
gurur	υπερηφάνεια	▶	gururlananmak υπερηφανεύομαι
kaygı	αγωνία, καημός	▶	kaygılanmak αγωνιά, ανυσιχώ
dert	καημός, πόνος, ντέρτι	▶	dertlenmek στενοχωριέμαι
yara	τραύμα, πληγή	▶	yaralanmak τραυματίζομαι, πληγώνομαι
yarar	όφελος, συμφέρον	▶	yararlanmak εκμεταλλεύομαι, επωφελούμαι

fayda	όφελος, χρησιμότητα	▶ faydalanmak	επωφελοῦμαι, εκμεταλλεύομαι
bilgi	γνώση, πληροφορία	▶ bilgilenmek	πληροφοροῦμαι, ενημερώνομαι
borç	χρέος, δάνειο	▶ borçlanmak	χρεώνομαι
öfke	θυμός, οργή	▶ öfkelenmek	θυμώνω, οργίζομαι
sinir	νεύρο	▶ sinirlenmek	νευριράζω
hüzn	θλίψη, μελαγχολία	▶ hüznlenmek	μελαγχολώ
neşe	χαρά, ευθυμία	▶ neşelenmek	χαιρόμαι, ευθυμώ
merak	περιέργεια, ανησυχία	▶ meraklanmak	ανησυχώ, νοιάζομαι
endişe	άγχος, ανησυχία	▶ endişelenmek	ανησυχώ, νοιάζομαι
ev	σπίτι	▶ evlenmek	παντρεύομαι
şiddet	βία, σφοδρότητα	▶ şiddetlenmek	δυναμώνω, εντεινομαι
yıl	έτος, χρόνος	▶ yillanmak	ωριμάζω, παλιώνω (για κρασί κ.λπ.)
sabırsız	ανυπόμονος	▶ sabırsızlanmak	ανυπομονώ, αδημονώ
umut	ελπίδα	▶ umutlanmak	αποκτώ ελπίδες
ümit	ελπίδα	▶ ümitlenmek	ελπίζω
silâh	όπλο	▶ silâhlanmak	σπλιζομαι, εξοπλιζομαι
esin	έμπνευση	▶ esinlenmek	εμπνέομαι
huy	συνήθεια, χούι	▶ huylanmak	ψυλλιάζομαι, υποψιάζομαι
naz	νάζι, καπρίτσιο	▶ nazlanmak	κάνω νάζια/καπρίτσια
yürek	καρδιά, ψυχή	▶ yüreklenmek	εμπυχώνομαι, αναπτερώνομαι
keder	θλίψη, λύπη	▶ kederlenmek	θλίβομαι, λυπάμαι
cesaret	τόλμη	▶ cesaretlenmek	αναθαρρεύω, αποκτώ τόλμη
suç	έγκλημα, ενοχή, σφάλμα	▶ suçlanmak	κατηγορούμαι, ενοχοποιούμαι
keyif	κέφι, διάθεση	▶ keyiflenmek	ευθυμώ, έρχομαι στο κέφι
söz	λόγος, κουβέντα	▶ sözlenmek	λογοδίνομαι
av	κυνήγι, θήραμα	▶ avlanmak	κυνηγιέμαι, θηρεύομαι

Lütfi Bey banyoda **yıkandı**, güzelce **sabunlandı**, neşeli şarkılar **mırıldandı**.

Bornozunu giyerek **kurulandı**.

Hemen **giyindi**.

Aynanın karşısında **tarandı**.

Παρατήρηση:

Με τα αυτοπαθή ρήματα δε χρησιμοποιείται η αυτοπαθής αντωνυμία **kendi** (=ο εαυτός, ο ίδιος), παρά μόνο ως επίρρημα **kendi kendine** ή **kendi başına** (=μόνος του). Η αυτοπαθής αντωνυμία συνοδεύει πάντα ρήμα ενεργητικής φωνής:

Oğlum **kendi başına yıkanıp giyiniyor**.

Çocuklar her sabah **kendi başlarına** kalkıp

hazırlanıyorlar.

Kendine iyi bak!

Ferda çok **kendini beğenmiş** bir kızdır;

sürekli **kendini över**.

Ο κύριος Λουτφί **πλύθηκε** στο μπάνιο, **σαπουνίστηκε** καλά, **σιγοτραγούδησε** εύθυμα τραγούδια.

Βάζοντας το μπουρνούζι του **στεγνώθηκε**.

Ντύθηκε αμέσως.

Χτενίστηκε απέναντι από τον καθρέφτη.

Ο γιος μου **πλένεται και ντύνεται μόνος του**.

Τα παιδιά κάθε πρωί σηκώνονται κι ετοιμάζονται **μόνα τους**.

Κοίτα (φρόντισε) καλά **τον εαυτό σου!**

Η Φερντά είναι πολύ **αυτάρεσκη** κοπέλα, συνέχεια παινεύει **τον εαυτό της**.

ε) Υπάρχουν μερικά ρήματα τα οποία ως προς τη μορφολογία τους μοιάζουν με **παθητικά** και τυχάνει να έχουν το επίθημα **-il (-il, -ul, üil)** ή με **αλληλοπαθή** κι έχουν το επίθημα **-is (-is, -us, -üş)**. Ως προς τη χρήση τους όμως, στις προτάσεις που βρίσκονται, το υποκείμενο ενεργεί και δέχεται άμεσα την ενέργεια, δηλαδή είναι αυτοπαθή ρήματα. Γι' αυτό το λόγο δεν πρέπει να συγχέονται ούτε με τα παθητικά ούτε και με τα αλληλοπαθή ρήματα:

ενεργητικό ρήμα / etken eylem		▶	αυτοπαθές ρήμα / dönüşlü eylem	
yormak	κουράζω	▶	yorulmak	κουράζομαι
boğmak	στραγγαλίζω, πνίγω	▶	boğulmak	πνίγομαι
sarmak	περιτυλίγω	▶	sarılmak	αγκαλιάζω, τυλίγομαι
bozmak	χαλάω (κάτι)	▶	bozulmak	χαλάω, χαλιέμαι (σε διάθεση)
eğmek	σκύβω, γέρνω, λυγίζω	▶	eğilmek	σκύβω, λυγίζω, υποκλίνομαι
süzmek	σουρώνω, στραγγίζω	▶	süzülmek	στραγγίζω, ξεγλιστρώ
çekmek	τραβάω	▶	çekilmek	τραβιέμαι
atmak	πετώ, ρύπτω	▶	atılmak	πετάγομαι
kırmak	σπάω (κάτι)	▶	kırılmak	σπάω, στεναχωριέμαι
sevmek	αγαπώ	▶	sevilmek	αγαπιέμαι
üzmek	στεναχωρώ	▶	üzülmek	στεναχωριέμαι
dikmek	ράβω, φυτεύω	▶	dikilmek	στέκομαι όρθιος, στήνομαι
sokmak	χώνω	▶	sokulmak	χώνομαι, διεισδύω
büzmek	πτυχώνω, συρρικνώνω	▶	büzülmek	ζαρώνω, συρρικνώνομαι
sıkmak	σφίγγω, καταθλίβω	▶	sıkılmak	βαριέμαι, στεναχωριέμαι
sermek	απλώνω, στρώνω	▶	serilmek	απλώνομαι, ξαπλώνω
katmak	εντάσσω, προσθέτω	▶	katılmak	συμμετέχω, προστίθεμαι
karmak	αρπάζω, γραπώνω	▶	(korkuya) kapılmak	πανικοβάλλομαι, φοβάμαι

μεταβατικό ή αμετάβατο ρήμα / geçişli veya geçişsiz eylem		▶	αυτοπαθές ρήμα / dönüşlü eylem	
almak	παίρνω	▶	alışmak	συνθηθίζω
büzmek	πτυχώνω, συρρικνώνω	▶	büzüşmek	ζαρώνω, στενεύω
gelmek	έρχομαι	▶	gelmek	εξελίσσομαι, αναπτύσσομαι
girmek	μπαίνω	▶	girmek	επιχειρώ, προβαίνω
sıkmak	σφίγγω, ζουπώ	▶	sıkışmak	στριμώνομαι, μαγκώνομαι
uğramak	περνώ	▶	uğraşmak	ασχολούμαι, προσπαθώ
yatmak	ξαπλώνω, πλαγιάζω	▶	yatışmak	γαληνεύω, καλμάρω
yetmek	αρκώ, φτάνω	▶	yetişmek	προλαβαίνω, μεγαλώνω

Ενεργητική φωνή / Etken çatı		▶	Αυτοπαθητική φωνή / Dönüşlü çat	
Yeni bir araba aldı .		▶	Yeni arabaya alıştı .	
Πήρε ένα καινούριο αυτοκίνητο.		▶	Συνήθισε το καινούριο αυτοκίνητο.	
Çocuk kediyi boğdu .		▶	Çocuk denizde boğuldu .	
Το παιδί έπνιξε τη γάτα.		▶	Το παιδί πνίγηκε στη θάλασσα.	
Didem paketleri sardı .		▶	Didem annesine sarıldı .	
Η Ντιντέμ τύλιξε τα πακέτα.		▶	Η Ντιντέμ αγκάλιασε τη μητέρα της.	
Derya erkenden yattı .		▶	Kavgadan sonra Derya zor yatıştı .	
Η Ντεργιά έπεσε για ύπνο από νωρίς.		▶	Μετά τον καβγά η Ντεργιά ηρέμησε δύσκολα.	
Müdür elimi sıktı .		▶	Elim karıya sıkıştı .	
Ο διευθυντής μου έσφιξε το χέρι.		▶	Το χέρι μου σφήνωσε στην πόρτα.	
Yeni işim beni çok yoruyor .		▶	Yeni işimde çok yoruluyorum .	
Η νέα μου δουλειά με κουράζει πολύ.		▶	Στη νέα μου δουλειά κουράζομαι πολύ.	

48 ΤΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΑ-ΑΝΑΘΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ ETTİRGEN EYLEM

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΜΕΤΑΒΑΤΑ ΡΗΜΑΤΑ/GEÇİŞLİ VE GEÇİŞSİZ EYLEM

Για την κατανόηση της μεταβιβαστικής διάθεσης / φωνής των ρημάτων πρέπει πρώτα να διαχωρίσουμε τα ρήματα ενεργητικής φωνής σε αμετάβατα και μεταβατικά.

Τα αμετάβατα ρήματα δεν έχουν αντικείμενο, διότι η ενέργεια του ρήματος δε μεταβαίνει σε άλλο πρόσωπο ή πράγμα. Με την προσθήκη όμως των καταλήξεων της μεταβίβασης, τρέπονται σε μεταβατικά και έτσι η ενέργεια που κάνει το υποκείμενο μεταβαίνει σε κάποιον ή κάτι, δηλαδή στο αντικείμενο. Μόνο τα μεταβατικά ρήματα μπορούν να μετατραπούν σε μεταβιβαστικά ή αναθετικά. Στη μεταβιβαστική φωνή το υποκείμενο μεταβιβάζει, ή καλύτερα αναθέτει την ενέργεια σε κάποιον άλλο, δηλαδή βάζει κάποιον να κάνει κάτι. Το πρόσωπο στο οποίο ανατίθεται η ενέργεια λειτουργεί σαν έμμεσο αντικείμενο μέσα στην πρόταση και τίθεται πάντα σε δοτική πτώση **-e/-a**.

Σχηματισμός

1. Όταν το θέμα του ρήματος έχει πάνω από μία συλλαβή και λήγει σε φωνήεν, τότε το ρήμα παίρνει το επίθημα **-t** προκειμένου να μετατραπεί σε μεταβατικό ή αν ήδη είναι μεταβατικό σε μεταβιβαστικό-αναθετικό:

μεταβατικό ή αμετάβατο ρήμα / geçişli veya geçişsiz eylem		μεταβατικό ή αναθετικό ρήμα / geçişli veya ettirgen eylem	
uyumak	κοιμάμαι	▶ uyutmak	κοιμίζω
taşımak	μεταφέρω	▶ taşıtmak	βάζω κάποιον να μεταφέρει
büyümek	μεγαλώνω (ο ίδιος)	▶ büyütmek	μεγαλώνω, αναθρέφω
okumak	διαβάζω, σπουδάζω	▶ okutmak	διδάσκω, σπουδάζω κάποιον

μεταβατικό ή αμετάβατο ρήμα / geçişli veya geçişsiz eylem		μεταβατικό ή αναθετικό ρήμα / geçişli veya ettirgen eylem	
Çocuk uyudu .		▶ -Çocuk nerede? -Biraz önce onu uyuttum .	
Το παιδί κοιμήθηκε .		▶ -Πού είναι το παιδί; -Το κοιμήσα λίγο πριν.	
Valizi sen mi taşıyorsun ?		▶ Hayır, taşıyıcıya taşıtıyorum .	
Εσύ κουβάλας τη βαλίτσα;		▶ Όχι, έβαλα έναν αχθοφόρο να την κουβαλήσει .	
Babam makaleyi okuyor .		▶ Babam makaleyi bana okutuyorum .	
Ο πατέρας μου διαβάζει το άρθρο.		▶ Ο πατέρας μου βάζει εμένα να διαβάσω το άρθρο.	

2. Όταν το θέμα του ρήματος είναι μονοσύλλαβο και λήγει σε φωνήεν, τότε παίρνει το επίθημα **-dir (-dır, -dür, -dur)**:

μεταβατικό ρήμα / geçişli eylem		μεταβιβαστικό-αναθετικό ρήμα / ettirgen eylem	
yemek	τρώω	▶ yedirmek	ταίζω
demek	λέω	▶ dedirmek	κάνω κάποιον να πει κάτι

μεταβατικό ρήμα / geçişli eylem		αναθετικό ρήμα / ettirgen eylem	
-Çocuk ne yapıyor? -Mama yiyor .		▶ -Bu bayan ne yapıyor? -Çocuğa mama yediriyor .	
-Το παιδί τι κάνει; - Τρώει φαγητό.		▶ -Αυτή η κυρία τι κάνει; - Ταΐζει το παιδί.	

Γ) Δευτερεύουσες προτάσεις και άλλες έννοιες:

1. Εναντιωματικές προτάσεις
2. Δευτερεύουσες προτάσεις με το σύνδεσμο "diye"
  - α) Αιτιολογικές προτάσεις
  - β) Τελικές προτάσεις
3. Η έννοια της προσποίησης (περιφραστικοί χρόνοι με το "gibi")
4. Η έννοια της προειδοποίησης
5. Η έννοια του «παραλίγο να...»

A. ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ / ORTAÇLAR**1. Αναφορικές / Ortaçlar****Άκλιτες**

1. -en	(αυτός) ο οποίος, που κάνει/έκανε...
θέμα ρήματος + -en (-an)	

Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε φωνήεν, πριν το επίθημα της μετοχής θα τοποθετηθεί το συνδετικό γράμμα **y (-yen, -yan)**. Η αναφορική αυτή μετοχή λειτουργεί σαν επιθετικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό που συνοδεύει. Το ουσιαστικό αυτό συγχρόνως είναι υποκείμενο της ενέργειας της μετοχής. Γι' αυτό το λόγο, πάντα μεταφράζεται σε ονομαστική. Αναφέρεται σε ενέργειες του παρόντος και του παρελθόντος. Αυτό προκύπτει συνήθως από τα συμφραζόμενα:

Dün akşam evime **gelen** oğlan, kuzenimdi.

Sınıfa **giren** adam, öğrenci değildi.

Şehrin içinde **kaybolan** turisteye yardım ettik.

Bu vitrine **bakan** kadını tanıyor musun?

Sana **gülümseyen** adamdan ben de hoşlandım.

Şiiri **okuyan** çocuğu dinliyor musun?

Το αγόρι **που ήρθε (το οποίο ήρθε)** σπίτι μου χθες βράδυ ήταν ο ξάδερφός μου.

Ο άνθρωπος **που μπήκε (ο οποίος μπήκε)**

στην τάξη δεν ήταν μαθητής.

Βοηθήσαμε τον τουρίστα **που χάθηκε (ο οποίος χάθηκε)** μέσα στην πόλη.

Γνωρίζεις τη γυναίκα **που κοιτάζει (η οποία κοιτάζει)** τη βιτρίνα;

Μ' αρέσει κι εμένα ο άντρας **που σου**

χαμογελάει (ο οποίος σου χαμογελάει).

Ακούς το παιδί **που διαβάσει (το οποίο διαβάσει)** το ποιήμα;

- ▶ Σε περίπτωση που παραλείπεται το ουσιαστικό, τότε η μετοχή μεταφράζεται ως "αυτός που" και λειτουργεί η ίδια σαν ουσιαστικό, δηλαδή μπορεί να συγκολληθούν σε αυτήν επιθήματα (**πτώσεις ή ile**):

Evime **gelen** oğlan, kuzenimdi.

Το αγόρι **που ήρθε** σπίτι μου ήταν ο ξάδερφός μου.

Çay içmek **isteyen** kimse var mı?

Υπάρχει κανείς **που να θέλει** να πιει τσάι;

Tavla oynamayı **bilen** biri yok mu?

Δεν υπάρχει κάποιος **που να ξέρει** να παίζει τάβλι;

Vitrine **bakan** kadını tanıyorum.

Γνωρίζω τη γυναίκα **που κοιτάζει** τη βιτρίνα.

Kaybolan turisteye yardım ettik.

Βοηθήσαμε τον τουρίστα **που χάθηκε.**

Gülümseyen adamdan hoşlandım.

Μου αρέσει ο άντρας **που χαμογελάει.**

Bağırın müşteriye sinirlendim.

Νευρίασα **με** τον πελάτη **που φώναζε.**

Parktan **çıkan** çocuğun elinde bir balon var.

Στο χέρι **του** παιδιού **που βγαίνει** απ' το πάρκο υπάρχει ένα μπαλόνι.

Evime **gelen**, kuzenimdi.

▶ **Αυτός που ήρθε** σπίτι μου ήταν ο ξάδερφός μου.

Çay içmek **isteyen** var mı?

▶ Υπάρχει **κανείς που να θέλει** να πιει τσάι;

Tavla oynamayı **bilen** yok mu?

▶ Δεν υπάρχει **κάποιος που να ξέρει** να παίζει τάβλι;

Vitrine **bakanı** tanıyorum.

▶ Γνωρίζω **αυτήν που κοιτάζει** τη βιτρίνα.

Kaybolana yardım ettik.

▶ Βοηθήσαμε **αυτόν που χάθηκε.**

Gülümseyenden hoşlandım.

▶ Μου αρέσει **αυτός που χαμογελάει.**

Bağırana sinirlendim.

▶ Νευρίασα **με αυτόν που φώναζε.**

Parktan **çıkanın** elinde bir balon var.

▶ Στο χέρι **αυτού που βγαίνει** απ' το πάρκο υπάρχει ένα μπαλόνι.

Büfeye kadar **giden** memurdan ne istedin?
Τι ζήτησες **αν'** τον υπάλληλο **που πάει** μέχρι το κυλικείο;
Karımın önüne **park eden** beyle kavga ettim.
Τσακώθηκα **με** τον κύριο **που πάρκαρε** μπροστά στην πόρτα μου.

Büfeye kadar **gidenden** ne istedin?
▶ Τι ζήτησες **αν' αυτόν που πάει** μέχρι το κυλικείο;
Karımın önüne **park edenle** kavga ettim.
▶ Τσακώθηκα **με αυτόν που πάρκαρε** μπροστά στην πόρτα μου.

2. -ecek ο οποίος θα, που θα κάνει...
θέμα ρήματος + **-ecek (-acak)**

Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε φωνήεν, πριν το επίθημα της μετοχής θα τοποθετηθεί το συνδυαστικό γράμμα **y (-yecek, -yacak)**. Έχει τα ίδια χαρακτηριστικά και λειτουργία με τη μετοχή **-en (-an)**, με τη διαφορά ότι αναφέρεται σε ενέργειες του μέλλοντος:

Buna değil, **gelecek** otobüse binebilirsiniz.

Bu akşam bizi **ziyaret edecek** teyze çok sevimli bir insandır.
En iyi not **alacak** öğrenciyse ödül verilecek.

Yarın **evlenecek** arkadaşın kim?
Biraz sonra **kalkacak** uçak Amerika'ya gidiyor.

Yarın **oynanacak** final maçının biletleri bitmiş.

Kırılacak eşyaları dikkatle paket yapıp kutuya koydu.

Όχι σ' αυτό, στο επόμενο λεωφορείο (**που θα έρθει**) μπορείτε να επιβιβαστείτε.

Η θεία **που θα** μας **επισκεφθεί** απόψε, είναι ένας αξιαγάπητος άνθρωπος.

Στο μαθητή **που θα πάρει** τον καλύτερο βαθμό, θα δοθεί βραβείο.

Ο φίλος σου **που θα παντρευτεί** αύριο ποιος είναι;

Το αεροπλάνο **που θα απογειωθεί** σε λίγο, πάει στην Αμερική.

Τελείωσαν τα εισιτήρια του τελικού **που θα παιχτεί** αύριο.

Τα εύθραυστα (που σπάνε) σκεύη τα τύλιξε με προσοχή και τα τοποθέτησε στο κουτί.

Σε περίπτωση που παραλείπεται το ουσιαστικό, τότε η μετοχή μεταφράζεται ως "αυτός που θα" και λειτουργεί η ίδια σαν ουσιαστικό, δηλαδή μπορεί να συγκολληθούν σε αυτήν επιθήματα (**πτώσεις ή ile**):

Bana yalan **söylemeyecek (olan)** çocuğa bir şeker vereceğim.
Θα δώσω μία καραμέλα **στο παιδί που δε θα** μου **πει** ψέματα.
Bu problemi **çözebilecek (olan)** kişi bana da anlatsın!
Το άτομο **που θα μπορέσει να λύσει** αυτό το πρόβλημα, ας το εξηγήσει και σ' εμένα.
Az sonra buraya **gelecek** gençle çikacağım.
Θα βγω **με** το νεαρό **που θα έρθει** σε λίγο εδώ.

Bana yalan **söylemeyeceğe (söylemeyecek kişiye)** bir şeker vereceğim.
▶ Θα δώσω μία καραμέλα **σ' αυτόν που δε θα** μου **πει** ψέματα.
Bu problemi **çözebilecek (olan)** bana da anlatsın!
▶ **Αυτός που θα μπορέσει να λύσει** αυτό το πρόβλημα, ας το εξηγήσει και σ' εμένα.
Az sonra buraya **gelecekle (gelecek kişiyle)** çikacağım.
▶ Θα βγω **με αυτόν που θα έρθει** σε λίγο εδώ.

Παρατήρηση:

Όταν το ρήμα **olmak** σχηματίζει αναφορική μετοχή (olan ή olacak), τότε αυτή χρησιμοποιείται με την έννοια του «είμαι» ή του «έχω», ως εξής:

ουσιαστικό	olan / olacak	ο οποίος είναι / θα είναι / θα γίνει...
επίθετο		ο οποίος είναι / θα είναι...
ουσιαστικό + -de (-da)		ο οποίος θα είναι / θα βρίσκεται στο...
ουσιαστικό + κτητικό επίθημα		ο οποίος έχει / θα έχει...

Önemli olan, iyi bir öğrenci olmanızdır.

Çocuklardan **yaramaz olanı** canımı çıkardı.

Doktor olacak insan çok cesaretli olmalı.

Karşıda olan manavda her şeyi bulabilirsiniz.

Günümüzde **diploması olan** gençler daha zor iş buluyor.

Parası ve yemeği olmayan biri kolayca hırsızlık yapabilir.

Αυτό που είναι σημαντικό, είναι ότι είστε ένας καλός μαθητής.

Το πιο άτακτο από τα παιδιά μου έβγαλε την ψυχή (με παιδεψε).

Ο άνθρωπος **που θα γίνει γιατρός**, πρέπει να είναι πολύ τολμηρός.

Στο μανάβη **που είναι απέναντι** μπορείς να βρεις τα πάντα.

Στις μέρες μας οι νέοι **που έχουν πτυχία**, δύσκολα βρίσκουν δουλειά.

Κάποιος **που δεν έχει** χρήματα και φαγητό, μπορεί εύκολα να κλέψει.

3. -mekte olan

απαρέμφατο (-mek, -mak) + τοπική πτώση (-te, -ta) olan

που, αυτός που...

Η μετοχή αυτή λειτουργεί σαν την **-en (-an)**. Η διαφορά της είναι μόνο ως προς τη σημασία. Αναφέρεται μόνο σε ενέργειες που γίνονται αυτή τη στιγμή ή που βρίσκονται σε εξέλιξη:

Bize doğru **gelmekte olan** adamı tanıyor musun? Kartepe'de **inşa edilmekte olan** kış sporları merkezi, gelecek sene açılacak.

Bu kitabı **okumakta olan** çocuk çok çalışkandır.

Çanı **çalmakta olan** kilisenin âyini var.

Sağda solda **gezmekte olan** yaşlı kadın, benim büyük annemdir.

Γνωρίζεις τον άνθρωπο **που έρχεται** προς εμάς; Το κέντρο χειμερινών σπορ **που κατασκευάζεται** στο Κάρτεπε, θα ανοίξει του χρόνου.

Το παιδί **που διαβάζει** αυτό το βιβλίο είναι πολύ επιμελής.

Η εκκλησία **της οποίας η καμπάνα χτυπάει**, έχει λειτουργία.

Η ηλικιωμένη γυναίκα **που βολτάρει** πέρα δώθε είναι η γιαγιά μου.

4. -ecek olan

θέμα ρήματος + -ecek (-acak) olan

αυτός που θα...

Η μετοχή αυτή είναι σχεδόν ίδια με την **-ecek (-acak)**. Η συνοδεία της μετοχής από τον τύπο **olan** δείχνει ότι αναφέρεται ειδικά στο πρόσωπο που θα κάνει αυτή την πράξη δίνοντας του έμφαση. Επίσης χρησιμοποιούμε αυτό το σχήμα, όταν αναφερόμαστε σε μια περίοδο χρόνου που θα έρθει:

Hastaneye **gidecek olan** adam, kimdir?

Gelecek olan çocuk, kitapları getirecek.

Size **gelecek olan** çocuğun adını biliyor musunuz?

Sizi Türkiye'de **gezdirecek olan** adamı, tanıyor musunuz?

Sinema için bilet **alacak olan** arkadaşının adı ne?

Ο άνθρωπος **που θα πάει** στο νοσοκομείο ποιος είναι;

Το παιδί **που θα έρθει** θα φέρει τα βιβλία.

Γνωρίζετε το όνομα του παιδιού **που θα έρθει** σε εσάς;

Γνωρίζετε τον άνθρωπο **που θα σας ξεναγήσει** στην Τουρκία;

Πώς λέγεται ο φίλος σου, **που θα πάρει** εισιτήρια για το σινεμά;

5. -miş olan

θέμα ρήματος + -miş (-miş, -müş, -muş) olan

αυτός που έχει, αυτός που είχε κάνει...

Η μετοχή αυτή είναι καθαρά μετοχή αορίστου ή παρακειμένου και αναφέρεται σε πράξη που ολοκληρώθηκε, που έχει γίνει. Ταυτίζεται με τη μετοχή **-en (-an)**, αλλά μόνο για ενέργειες στο παρελθόν:

Bu makaleyi **yazmış olan** kardeşim(-dir) .

İzne **çıkılmış olan** arkadaşım, dün döndü.

Bu kitabı **yazmış olan** adam, şimdi İzmir'de oturuyor.

Geçen Cuma günü uyku ilâci **içmiş olan** kadın, öldü.

Türk dili ve edebiyatı bölümünde **okumuş olan** ablam, şimdi Ankara'da master yapıyor.

Παρατήρηση:

Υπάρχουν επίσης οι αναφορικές μετοχές **-dik** (θέμα ρήματος + **-dik, -dik, -dük, -duk**) και **-miş** (θέμα ρήματος + **-miş, -miş, -müş, -muş**), οι οποίες συνοδεύουν πάντα ένα ουσιαστικό. Έτσι, οι μετοχές αυτές λειτουργούν σαν επιθετικοί προσδιορισμοί, κι όχι πλέον ως αναφορικές μετοχές (► κεφ. 61, Οι Παραγωγικές καταλήξεις):

devrilmiş ağaçlar

kırılmış camlar

pişmiş yemek

Yaşlanmış insanlara saygı göstermeliyiz.

Bozulmuş yemekleri çöpe attım.

Bugün **tanıdık** insanlarla uzun uzun dertleştik.

Bu adam bana **bildik** biri gibi geldi.

Çalmadık kapı bırakmadık.

Durduk yerde beni suçluyorsun.

Αυτός που έγραψε αυτό το άρθρο είναι ο αδελφός μου.

Ο φίλος μου, **ο οποίος είχε πάρει** άδεια επέστρεψε χθες.

Αυτός **που έχει γράψει** αυτό το βιβλίο ζει τώρα στη Σμύρνη.

Η γυναίκα, **που είχε πάρει** υπνωτικά την περασμένη Παρασκευή, πέθανε.

Η αδερφή μου, **που έχει σπουδάσει** στο τμήμα Τουρκικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, τώρα κάνει μεταπτυχιακό στην Άγκυρα.

Ξεριζωμένα δέντρα

σπασμένα τζάμια

μαγειρεμένο φαγητό

Πρέπει να σεβόμαστε τους **ηλικιωμένους** ανθρώπους.

Πέταξα στα σκουπίδια τα **χαλασμένα** φαγητά.

Σήμερα τα είπαμε για αρκετή ώρα με κάποιους **γνωστούς**.

Αυτός ο άνθρωπος μου φάνηκε **γνωστός**.

Δεν αφήσαμε πόρτα **που να μη χτυπήσουμε**.

Με κατηγορείς **στα καλά καθούμενα**.

Κλιτές

1. -diğim	αυτός που, αυτός τον οποίο, αυτός στον οποίο,
θέμα + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα ρήματος	αυτός από τον οποίο, αυτός με τον οποίο

Η μετοχή αυτή συνοδεύει πάντα ένα ουσιαστικό, μόνο που αυτή τη φορά το ουσιαστικό λειτουργεί σαν αντικείμενο στο ρήμα της μετοχής, ή μεταφράζεται με την έννοια κάποιος πτώσης ή με το σύνδεσμο **ile**. Επειδή η μετοχή σχηματίζεται με κτητικό επίθημα, το υποκείμενό της, το οποίο πάντα προηγείται της μετοχής, τίθεται σε γενική πτώση. Χρονικά καλύπτει ενέργειες του παρόντος και του παρελθόντος. Αυτό προκύπτει από τα συμφραζόμενα:

(Benim) Şimdi **okuduğum** roman çok güzel(-dir).

Dün (senin) **ışmarladığın** pilâv nefisti.

Geçen yaz **gittiğiniz** ada hangisiydi?

Ben **çalıştığım** fabrikadan çok para almıyorum.

İzlediğin filmi beğendin mi?

Bugün okulda **öğrendiğim** bilgileri babama anlattım.

Lütfen, **okumadığın** gazeteleri bana ver!

Balık **aldığın** dükkân ucuz mu?

Dün **konuştuğun** komşudan ne öğrendin?

Το μυθιστόρημα **το οποίο διαβάζω** τώρα είναι πολύ ωραίο.

Το πιλάφι **το οποίο παρήγγειλες** χθες ήταν υπέροχο.

Ποιο ήταν το νησί **στο οποίο πήγατε** το περασμένο καλοκαίρι;

Εγώ δεν παίρνω πολλά χρήματα από το εργοστάσιο **στο οποίο εργάζομαι**.

Σου άρεσε η ταινία **που είδες**;

Εξήγησα στον πατέρα μου αυτά **που (τα οποία) έμαθα** σήμερα στο σχολείο.

Δώσε μου σε παρακαλώ τις εφημερίδες **που (τις οποίες) δε διαβάζεις!**

Το μαγαζί **απ' το οποίο παίρνεις** ψάρια είναι φτηνό;

Τι έμαθες από το γείτονα, **με τον οποίο μίλησες** χθες;

2. -eceğim

θέμα + **-ecek (-acak)** + κτητικό
ρήματος επίθημα

αυτός που θα, αυτός τον οποίο θα, αυτός στον
οποίο θα, αυτός από τον οποίο θα, αυτός με
τον οποίο θα...

Έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με την μετοχή **-diğim**, μόνο που χρησιμοποιείται για πράξεις στο μέλλον:

Satin **alacağım** ev Boğaz'da(-dır).

Yazacağınız kompozisyonları ben kontrol edeceğim.

Cuma günü **vereceğim** partiye çok arkadaşım gelecek.

Yarın **satın alacağım** kitap için otuz avro lâzım.

İçkileri **koyacağınız** dolap büyük mü?

Sizi **göreceğim** günü dört gözle bekliyorum.

Çocukların **izleyecekleri** film şiddet içermemeli.

Dikeceğiniz bitkileri her iki günde bir sulamanız gerek.

Keşke **âşik olacağım** adam yeşil gözlü ve iyi kalpli olsa!

► Όταν παραλείπεται το ουσιαστικό που συνοδεύει η αναφορική μετοχή **-diğim** ή **-eceğim**, τότε θα λειτουργήσει η ίδια σαν ουσιαστικό και θα πάρει τα απαραίτητα επιθήματα (πληθυντικού, πτώσεων, ile) εφόσον το απαιτεί η πρόταση:

Anlattığım konular zordu.

Anlattıklarım zordu.

Anlattıklarımı anlamayan var mı?

Anlattıklarım çok şaşırdı.

Anlattıklarımda anlaşılmayan noktalar oldu.

Anlattıklarımdan hoşlanmadı.

Anlattıklarımın hepsi doğruydu.

Anlattıklarımla ilgilenmedi.

Anlatacağım konular zor değil.

Anlatacaklarım zor olmayacak.

Anlatacaklarımı anlamayan olursa tekrar anlatabilirim.

Anlatacaklarıma çok şaşıracağsın.

Anlatacaklarımda anlaşilmayacak noktalar olabilir.

Anlatacaklarımdan hoşlanmayacak.

Anlatacaklarıımın hepsi doğru.

Anlatacaklarımla ilgili bir rapor hazırladım.

Το σπίτι **που πρόκειται να αγοράσω/που θα αγοράσω** βρίσκεται στο Βόσπορο.

Εγώ θα διορθώσω τις εκθέσεις, **τις οποίες θα γράψετε**.

Στο πάρτυ **που θα κάνω** την παρασκευή θα έρθουν πολλοί φίλοι μου.

Για το βιβλίο **που θα αγοράσω** αύριο χρειάζονται τριάντα ευρώ.

Το ντουλάπι **που θα βάλετε** τα ποτά είναι μεγάλο; Περιμένω με ανυπομονησία την ημέρα **που θα σας δώ**.

Η ταινία **την οποία θα δουν** τα παιδιά, δεν πρέπει να περιέχει βία.

Τα φυτά **που θα φυτέψετε** πρέπει να τα ποτίζετε κάθε δύο μέρες.

Μακάρι ο άντρας **τον οποίο / που θα ερωτευτώ** να είναι πρασινομάτης και καλόκαρδος!

Τα θέματα **που εξήγησα** ήταν δύσκολα.

Αυτά που εξήγησα ήταν δύσκολα.

Υπάρχει κανείς που δεν κατάλαβε **αυτά που εξήγησα**;

Απόρησε πολύ **με αυτά που εξήγησα**.

Σε αυτά που εξήγησα υπήρξαν σημεία που δεν κατανοήθηκαν.

Δεν του άρεσαν **αυτά που εξήγησα**.

Όλα **αυτά που εξήγησα** ήταν αλήθεια.

Δεν ασχολήθηκε **με αυτά που εξήγησα**.

Τα θέματα **που θα εξηγήσω** δεν είναι δύσκολα.

Αυτά που θα εξηγήσω δεν θα είναι δύσκολα.

Αν υπάρξει κανείς που δε θα καταλάβει **αυτά που θα εξηγήσω**, μπορώ να τα ξαναεξηγήσω.

Θα απορήσεις πολύ **με αυτά που θα εξηγήσω**.

Σε αυτά που θα εξηγήσω μπορεί να υπάρξουν σημεία που δε θα κατανοηθούν.

Δε θα του αρέσουν **αυτά που θα εξηγήσω**.

Όλα **αυτά που θα εξηγήσω** είναι αλήθεια.

Ετοίμασα μία αναφορά σχετική **με αυτά που θα εξηγήσω**.

Doktorun **söyleyeceği** şeyleri tek tek yerine getirmelisiniz.

Πρέπει να εφαρμόσετε ένα προς ένα **αυτά** (τα πράγματα) **που θα πει** ο γιατρός.

Yazdığım metni dikkatle okuyunuz.

Διαβάστε με προσοχή **το** κείμενο **που έγραφα**.

Müzedede **göreceğin** heykelleri, bize de anlatacaksın/tarif edeceksin.

Θα περιγράψεις και σ' εμάς **τα** αγάλματα **που θα δεις** στο μουσείο;

Dün pazara gittim, fakat **aradığım** eşyaları bulamadım.

Χθες πήγα στην αγορά, αλλά δεν μπόρεσα να βρω **τα** πράγματα **που έψαχνα**.

Yaracağın tatlıdan ben de denemek istiyorum.

Θέλω κι εγώ να δοκιμάσω **από** το γλυκό **που θα φτιάξεις**.

▶ Doktorun **söyleyeceklerini** tek tek yerine getirmelisiniz.

Πρέπει να εφαρμόσετε ένα προς ένα **τα λεγόμενα (αυτά που θα πει)** του γιατρού.

▶ **Yazdığımı** dikkatle okuyunuz.

Διαβάστε με προσοχή **αυτό που έγραφα**.

▶ Müzedede **göreceklerini**, bize de anlatacaksın/tarif edeceksin.

Θα περιγράψεις και σ' εμάς **αυτά που θα δεις** στο μουσείο;

▶ Dün pazara gittim, fakat **aradıklarımı** bulamadım.

Χθες πήγα στην αγορά, αλλά δεν μπόρεσα να βρω **αυτά που έψαχνα**.

▶ **Yaracağından** ben de denemek istiyorum.

Θέλω κι εγώ να δοκιμάσω **από αυτό που θα φτιάξεις**.

3. -miş olduğum

θέμα ρήματος+ **-miş (-miş, -müş, -muş)**
olduk + κτητικό επίθημα

αυτό που έκανα, που είχα κάνει...

Μοιάζει πολύ με την μετοχή **-diğim**, με μόνη διαφορά ότι νοηματικά καλύπτει ενέργειες που έγιναν στο παρελθόν. Μεταφράζεται σαν μετοχή αορίστου ή παρακειμένου και δίνει μεγαλύτερη έμφαση σε μια πράξη που ολοκληρώθηκε στο παρελθόν:

Gazetede **okumuş olduğum** haberleri, babama anlattım.

Osman'ın **vermiş olduğu** cevabı, Ayşe de biliyordun.

Okumuş olduğun kitap, bu mu(-dur)?

Yazmış olduğun kompozisyonu, ben kontrol ettim.

Ablam mahallede **duymuş olduğu** dedikoduları, bize anlattı.

Τα νέα **που διάβασα** στην εφημερίδα τα είπα στον πατέρα μου.

Την απάντηση **που έδωσε** ο Οσμάν, την ήξερε και η Αϊσέ.

Αυτό είναι το βιβλίο **που είχες (έχεις)**

διαβάσει;

Την έκθεση **που έγραψες** εγώ τη διόρθωσα.

Η αδερφή μου, μας είπε τα κουτσομπολιά **που άκουσε** στη γειτονιά.

2. Βουλητικές / -me ile yan cümle

Οι βουλητικές μετοχές μεταφράζονται πάντα με το σύνδεσμο «να» και λειτουργούν ως υποκείμενο, αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης ή ως άλλος τρόπος σύνταξης, ανάλογα με την πτώση που έχουν κάθε φορά (► κεφ. 55, Οι Δευτερεύουσες προτάσεις).

Άκλιτες:

Οι βουλητικές μετοχές είναι άκλιτες μόνο στην **ταυτοπροσωπία**, όταν δηλαδή έχουν κοινό υποκείμενο με το ρήμα της κύριας πρότασης. Σχηματίζονται με βάση το απαρέμφατο και το ουσιαστικοποιημένο ρήμα ως εξής:

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	gelmek	να έρθω
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	gelmeyi	(το) να έρθω
ΔΟΤΙΚΗ	gelmeye	να έρθω
ΤΟΠΙΚΗ	gelmekte	(στο) να έρθω
ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ	gelmekten	από το να έρθω
ΓΕΝΙΚΗ	gelmenin	του ερχομού

56 Ο ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ DOLAYLI ANLATIM

Ευθύς λόγος / Doğrudan Anlatım-Dolaysız Cümleler

Στον ευθύ λόγο, όπως και στα ελληνικά, ο ομιλών επαναλαμβάνει κατά λέξη τα λόγια ενός άλλου προσώπου. Στο γραπτό λόγο αυτά παρατίθενται εντός εισαγωγικών και καμία μεταβολή δεν παρατηρείται ως προς το χρόνο του ρήματος, το υποκείμενο και τους άλλους όρους της πρότασης.

Πλάγιος λόγος / Dolaylı Anlatım-Dolaylı Cümleler

Αντίθετα στον πλάγιο λόγο, τα λόγια κάποιου προσώπου γίνονται αντικείμενο αφήγησης από ένα άλλο πρόσωπο και μεταφέρονται, όχι όπως ακριβώς ειπώθηκαν, αλλά με αλλαγές που αφορούν στις προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες, τα χρονικά και τοπικά επιρρήματα, αλλά κυρίως στους χρόνους και τις εγκλίσεις των ρημάτων. Εάν, για παράδειγμα, ένα πρόσωπο αφηγήθηκε κάτι για τον εαυτό του, σε α' πρόσωπο δηλαδή, εμείς θα αφηγηθούμε την πράξη του σε γ' πρόσωπο πλέον.

► Ο ευθύς λόγος που μεταφέρεται εντός εισαγωγικών, εξαρτάται συνήθως από το ρήμα «**demek**» σε οποιοδήποτε χρόνο και πρόσωπο. Το «**demek**» στον ευθύ λόγο, μπορεί να αντικατασταθεί και με άλλες εκφράσεις αποτελούμενες από τη μετοχή **diye*** (=λέγοντας) του ρήματος **demek** και ένα άλλο λεκτικό ή μη ρήμα, όπως:

dedi	είπε	diye düşündü	(λέγοντας) σκέφτηκε
diye sordu	(λέγοντας) ρώτησε	diye karşı çıktı	(λέγοντας) έφερε αντίρρηση
diye yanıt verdi	(λέγοντας) απάντησε	diye tekrar etti	(λέγοντας) επανέλαβε
diye cevap verdi	(λέγοντας) απάντησε	diye ekledi	(λέγοντας) πρόσθεσε
diye rica etti	(λέγοντας) παρακάλεσε	diye vurguladı	(λέγοντας) τόνισε
diye emretti	(λέγοντας) διέταξε	diye bağırdı	(λέγοντας) φώναξε
diye söz verdi	(λέγοντας) υποσχέθηκε	diye ağladı	(λέγοντας) έκλαψε

*Η μετοχή **diye** δεν μεταφέρεται στον πλάγιο λόγο.

► Όταν θέλουμε να μεταφέρουμε μία πρόταση σε πλάγιο λόγο χρησιμοποιούμε το ρήμα «**söylemek**», το οποίο συντάσσεται πάντα με αιτιατική πτώση, στο χρόνο και το πρόσωπο που απαιτείται κάθε φορά. Επίσης όταν ο ευθύς λόγος που δηλώνεται εντός εισαγωγικών και συνοδεύεται από έναν τύπο του ρήματος «**demek**», μεταφέρεται σε πλάγιο λόγο, τότε ο τύπος του ρήματος «**demek**» θα αντικατασταθεί από τον αντίστοιχο τύπο του ρήματος «**söylemek**». Τέλος, και το ρήμα «**söylemek**» στον πλάγιο λόγο, μπορεί να αντικατασταθεί από ένα άλλο λεκτικό ρήμα, όπως τα παραπάνω, με την ανάλογη κάθε φορά πτώση, με την οποία συντάσσεται:

Σημείωση:

Στον πλάγιο λόγο, όταν αυτός που αφηγείται και αυτός που κάνει μία ενέργεια είναι το ίδιο πρόσωπο, δε δηλώνεται σε γενική πτώση, ως υποκείμενο. Όταν, όμως, κάποιος αφηγείται την ενέργεια ενός άλλου προσώπου, τότε επιβάλλεται να δηλωθεί το δεύτερο αυτό πρόσωπο σε γενική, ως υποκείμενο της βουλητικής ή ειδικής μετοχής:

Ali "Ben **geldim**." dedi.

Ο Αλή είπε "Εγώ ήρθα."

Ali "Osman **geldi**." dedi.

Ο Αλή είπε "Ήρθε ο Οσμάν."

Ali **geldiğini** söyledi.

► Ο Αλή είπε ότι ήρθε.

Ali Osman'ın **geldiğini** söyledi.

► Ο Αλή είπε ότι ήρθε ο Οσμάν.

Τα είδη του πλάγιου λόγου διακρίνονται στα εξής:

1. Προτάσεις με προστακτική / Emir cümleleri
2. Προτάσεις με χρόνους ρημάτων/ Fiil cümleleri
3. Ερωτηματικές προτάσεις / Soru cümleleri
4. Προτάσεις με το ρήμα «μπορώ» / Yeterlik eylemli cümleler
5. Προτάσεις υποτακτικής (επιθυμίας) / İstek cümleleri
6. Προτάσεις με την έγκλιση της αναγκαιότητας «πρέπει να...» / Gereklilik kipli cümleler
7. Προτάσεις ουσιαστικών / İsim cümleleri
8. Ρήμα εξάρτησης σε παθητική φωνή

1. Προτάσεις με προστακτική / Emir cümleleri

Όταν ο ευθύς λόγος εκφέρεται με ρήμα σε προστακτική έγκλιση, τότε στον πλάγιο λόγο αυτό μετατρέπεται/αποδίδεται με βουλευτική πρόταση ετεροπροσωπίας (► κεφ. 57, Οι ονοματικές και επιρρηματικές μετοχές - Βουλευτικές), πάντα σε αιτιατική πτώση:

ΚΑΤΑΦΑΣΗ

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

ΑΡΝΗΣΗ

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + **-me (-ma)** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

Öğretmen Ali'ye "Kariyi **aç!**" dedi.

Ο δάσκαλος είπε στον Αλί «**Άνοιξε** την πόρτα!»

Annem "Mutfağın dolaplarını raflarını **temizle!**" dedi.

Η μητέρα μου είπε «**Καθάρισε** τα ράφια των ντουλαπιών της κουζίνας!».

Annesi, çocuğuna "Yaramazlık **yapma!**" dedi.

Η μητέρα είπε στο παιδί της "**Μην κάνεις** αταξίες!".

Ancam bana "Baban sana para **versin!**" dedi.

Ο θεός μου μου είπε "Ο πατέρας σου **va** σου **δώσει** χρήματα!".

Arkadaşım bize "Çok **geç kalmayın!**" dedi.

Ο φίλος μου, μας είπε "**Μην αργείτε** πολύ!"

► Öğretmen Ali'ye kariyi **açmasını** söyledi.

Ο δάσκαλος είπε στον Αλί **va ανοίξει** την πόρτα.

► Annem mutfağın dolaplarını raflarını **temizlememi** söyledi.

► Η μητέρα μου είπε **va καθαρίσω** τα ράφια των ντουλαπιών της κουζίνας.

► Annesi çocuğuna, yaramazlık **yarmamasını** söyledi.

► Η μητέρα είπε στο παιδί της **va μην κάνει** αταξίες.

► Ancam bana, babamın bana para **vermesini** söyledi.

► Ο θεός μου μου είπε **va μου δώσει** χρήματα ο πατέρας μου!

► Arkadaşım bize çok **geç kalmamamızı** söyledi.

► Ο φίλος μου, μας είπε **va μην αργήσουμε** πολύ!

2. Προτάσεις με χρόνους ρημάτων/ Fiil cümleleri**α) Ιστορικοί και αρκτικοί/παροντικοί χρόνοι:**

(**Ενεστώτας, αόριστος, μη συγκεκριμένος αόριστος, ενεστώτας διαρκείας/**

Şimdiki, geçmiş, belirsiz geçmiş, geniş zaman)

Όταν το ρήμα της πρότασης του ευθύ λόγου είναι σε παρελθοντικό χρόνο, σε ενεστώτα (όχι με μελλοντική έννοια) και σε ενεστώτα διαρκείας με την έννοια της συνήθειας, στον πλάγιο λόγο μετατρέπεται σε ειδική μετοχή με αιτιατική πτώση:

ΚΑΤΑΦΑΣΗ

θέμα ρήματος + **-dik (-dik, -dük, -duk)** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

ΑΡΝΗΣΗ

θέμα ρήματος + **-me (-ma)** + **-dik (-dik)** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

Osman "Okula **gidiyorum.**" dedi.

Ο Οσμάν είπε "**Πάω** στο σχολείο."

Halil "Canımız **sıkılıyor.**" dedi.

Ο Χαλίλ είπε "**Βαριόμαστε.**"

Polis bana, "Kırmızı ışıkta **geçtin.**" dedi.

Ο αστυνόμος, μου είπε "**Πέρασες** με κόκκινο."

Nermin Zeynep'e "Ben her akşam yatmadan önce kitap **okurum.**" dedi.

Η Νερμίν είπε στη Ζεϋνέπ "Εγώ πριν κοιμηθώ κάθε βράδυ **διαβάζω** βιβλίο."

► Osman okula **gittiğini** söyledi.

► Ο Οσμάν είπε **ότι πηγαίνει** στο σχολείο.

► Halil, canlarının **sıkıldığını** söyledi.

► Ο Χαλίλ είπε **ότι βαριούνται.**

► Polis bana, kırmızı ışıkta **geçtiğimi** söyledi.

► Ο αστυνόμος, μου είπε **ότι πέρασα** με κόκκινο.

► Nermin Zeynep'e her akşam yatmadan önce kitap **okuduğunu** söyledi.

► Η Νερμίν είπε στη Ζεϋνέπ **ότι** κάθε βράδυ πριν κοιμηθεί **διαβάζει** βιβλίο.

Yakup bana "İlhan yeni bir kız arkadaşı **bulmuş.**" dedi.
 Ο Γιακούπ μου είπε "Ο Ιλχάν **βρήκε** καινούρια κοπέλα."
 Deniz bana "Amerika'dayken hep o bara **gidiyordum (giderdim).**" demişti.
 Η Ντενίζ, μου είχε πει "Όταν ήμουν στην Αμερική **πήγαινα** πάντα σε εκείνο το μπαρ."

Yakup bana İlhan'ın yeni bir kız arkadaşı **bulduğunu** söyledi.
 Ο Γιακούπ μου είπε **ότι** ο Ιλχάν **βρήκε** καινούρια κοπέλα.
 Deniz bana Amerika'dayken hep o bara **gittiğini** söylemişti.
 Η Ντενίζ μου είχε πει **ότι** όταν ήταν στην Αμερική **πήγαινε** πάντα σε εκείνο το μπαρ.

β) Μελλοντικοί χρόνοι

(Μέλλοντας, ενεστώτας, ενεστώτας διαρκείας/ Gelecek, şimdiki, geniş zaman)

Όταν το ρήμα της πρότασης του ευθύ λόγου είναι σε μελλοντικό χρόνο, σε ενεστώτα και σε ενεστώτα διαρκείας με μελλοντική έννοια και όχι με την έννοια της συνήθειας, στον πλάγιο λόγο μετατρέπεται σε ειδική μετοχή μέλλοντα, με αιτιατική πτώση:

ΚΑΤΑΦΑΣΗ

θέμα ρήματος + (-y) -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

ΑΡΝΗΣΗ

θέμα ρήματος + -me (-ma) + -y + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

Ben Yücel'e "Yarın akşam tiyatroya **gideceğim.**" dedim.
 Εγώ είπα στο Γιουτζέλ: "Αύριο το βράδυ **θα πάω** στο θέατρο."
 Metin "Yarın tatile **çıkıyorum.**" dedi.
 Ο Μετίν είπε: "Αύριο **πήγαινω** διακοπές."
 Onlar "Yemeği daha sonra **yeriz.**" dediler.
 Αυτοί είπαν: "Το φαγητό το **τρώμε** μετά."

Ben Yücel'e yarın akşam tiyatroya **gideceğimi** söyledim.
 Εγώ είπα στο Γιουτζέλ **ότι** αύριο το βράδυ **θα πάω** στο θέατρο.
 Metin yarın tatile **çıkacağımı** söyledi.
 Ο Μετίν είπε **ότι** αύριο **θα πάει** διακοπές.
 Onlar yemeği daha sonra **yiyeceklerini** söylediler.
 Αυτοί είπαν **ότι θα φάνε** το φαγητό αργότερα.

3. Ερωτηματικές προτάσεις / Soru cümleleri

α) Μερικής άγνοιας

Οι ερωτήσεις μερικής άγνοιας δεν σχηματίζονται με το ερωτηματικό μόριο **mi-** (**mi-**, **mu-**, **mü-**), αλλά με ερωτηματική αντωνυμία, ερωτηματικό επίθετο ή ερωτηματικό επίρρημα. Αυτές οι ερωτήσεις μεταφέρονται στον πλάγιο λόγο (ανάλογα με το χρόνο του ρήματος) ως ειδικές μετοχές σε αιτιατική πτώση:

θέμα ρήματος + **-dik** (**-dik**, **-dük**, **-duk**) + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

ή

θέμα ρήματος + (-y) + **-ecek** (**-acak**) + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

Murat bize "Ne zaman **geldiniz?**" diye sordu.
 Ο Μουράτ μας ρώτησε: "Πότε **ήρθατε;**"
 Yüksel bana "Bu keki nasıl **pişirdin?**" diye sordu.
 Ο Γιουκσέλ με ρώτησε: "Πώς **έψησες** αυτό το κέικ;"
 Yüksel bana "İşe ne zaman **gideceksin?**" diye sordu.
 Ο Γιουκσέλ με ρώτησε: "Πότε **θα πας** στη δουλειά;"

Murat bize ne zaman **geldiğimizi** sordu.
 Ο Μουράτ μας ρώτησε πότε **ήρθαμε.**
 Yüksel bana bu keki nasıl **pişirdiğimi** sordu.
 Ο Γιουκσέλ με ρώτησε πώς **έψησα** αυτό το κέικ.
 Yüksel bana işe ne zaman **gideceğimi** sordu.
 Ο Γιουκσέλ με ρώτησε πότε **θα πάω** στη δουλειά.

β) Ολικής άγνοιας

Οι ερωτήσεις ολικής άγνοιας σχηματίζονται μόνο με το ερωτηματικό μόριο **mi-** (**mi-**, **mü-**, **mu-**). Στον πλάγιο λόγο αποδίδονται με έναν πιο σύνθετο τρόπο, δηλαδή με τη μετοχή **-ip** και ειδική μετοχή (ανάλογα με τον χρόνο του ρήματος) σε άρνηση και σε αιτιατική πτώση. Και η χρονική και η ειδική μετοχή σχηματίζονται με το ίδιο θέμα ρήματος:

Για παρόν-παρελθόν:

θέμα + -ip (-ip , -üp , -up) ρήματος	θέμα + -me (-ma) + -dik (-dik) + κτητικό + αιτιατική ρήματος	επίθημα	πτώση
---	---	---------	-------

Για μέλλον:

θέμα ρήματος + -ip (-ip , -üp , -up) ρήματος	θέμα + -me (-ma) + -y + -ecek (-acak) + κτητικό + αιτιατική ρήματος	επίθημα	πτώση
---	---	---------	-------

Çocuk annesine "Yemek **pişti mi?**" diye sordu.

Το παιδί ρώτησε τη μητέρα του: "Το φαγητό **ψήθηκε;**".

Ahmet bana "Ayşe ders **çalışıyor mu?**" diye sordu.

Ο Αχμέτ με ρώτησε: "Η Αϊσέ **διαβάζει;**".

Orhan bana "Bugün partiye **gelecek misin?**" diye sordu.

Ο Ορχάν με ρώτησε: "**Θα έρθεις** σήμερα στο πάρτι;".

Çocuk annesine yemeğin **pişip pişmediğini** sordu.

Το παιδί ρώτησε τη μητέρα του **αν ψήθηκε** το φαγητό (**ή όχι**).

Ahmet bana Ayşe'nin ders **çalışıp çalışmadığını** sordu.

Ο Αχμέτ με ρώτησε **αν η Αϊσέ διαβάζει** (**ή όχι**).

Orhan bana partiye **gelip gelmeyeceğimi** sordu.

Ο Ορχάν με ρώτησε **αν θα έρθω** σήμερα στο πάρτι (**ή όχι**).

4. Προτάσεις με το ρήμα «μπορώ» / Yeterlik eylemli cümleler

α) Το ρήμα «μπορώ» σε κατάφαση, άρνηση ή ερώτηση μερικής άγνοιας, στον πλάγιο λόγο μετατρέπεται σε ειδική μετοχή σύμφωνα με τις παραπάνω περιπτώσεις, με τη διαφορά ότι στην κατάφαση, στο θέμα του ρήματος θα συγκολληθεί το πρόσθετο ρήμα **-ebil/-abil**, ενώ στην άρνηση μόνο το φωνήεν **-e/-a**:

Για ενεστώτα, αόριστο, ενεστώτα διαρκείας:

θέμα ρήματος + (-y) + -ebil (-abil) + -dik (-dik) + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση
--

θέμα ρήματος + (-y) + -e (-a) + -me (-ma) + -dik (-dik) + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση
--

Για μέλλοντα και ενεστώτα διαρκείας:

θέμα ρήματος + -ebil (-abil) + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση
--

θέμα ρήματος + (-y) + -e (-a) + -me (-ma) + -y + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση
--

Uğur bana "Otobüse **yetişebildim.**" dedi.

Ο Ουγούρ μου είπε: "**Μπόρεσα να προλάβω** το λεωφορείο".

Lâle arkadaşına "Asla seni **anlayamadım.**" dedi.

Η Λαλέ είπε στη φίλη της: "**Δεν μπορώ** ποτέ **να σε καταλάβω**".

"Dün akşam size **gelemedim.**" dedi.

"Χθες βράδυ **δεν μπόρεσα να έρθω** σε εσάς," είπε.

"Bu kitabı **okuyabilirim.**" dedi.

"**Μπορώ να διαβάσω** αυτό το βιβλίο", είπε.

"Bu problemi **çözebilirim.**" dedi.

"**Μπορώ να λύσω** αυτό το πρόβλημα" είπε.

Uğur bana otobüse **yetişebildiğini** söyledi.

▶ Ο Ουγούρ μου είπε **ότι μπόρεσε να προλάβει** το λεωφορείο.

Lâle arkadaşına onu **anlayamadığını** söyledi.

▶ Η Λαλέ είπε στη φίλη της **ότι δεν μπορεί** ποτέ **να την καταλάβει**.

Dün akşam bize **gelemediğini** söyledi.

▶ Είπε ότι χθες βράδυ **δεν μπόρεσε να έρθει** σε εμάς.

Bu kitabı **okuyabileceğini** söyledi.

▶ Είπε ότι αυτό το βιβλίο **θα μπορέσει να το διαβάσει**.

Bu problemi **çözebileceğini** söyledi.

▶ Είπε ότι αυτό το πρόβλημα **θα μπορέσει να το λύσει**.

Müdür "Bunu kim **yazabilir?**" diye sordu.

Ο διευθυντής ρώτησε: "Ποιος **μπορεί να το γράψει** αυτό;".

Müdür bunu kimin **yazabileceğini** sordu.

▶ Ο διευθυντής ρώτησε ποιος **μπορεί να το γράψει**.

β) Όταν το ρήμα «μπορώ» χρησιμοποιείται σε ερώτηση ολικής άγνοιας, τότε στον πλάγιο λόγο μετατρέπεται σε χρονική και ειδική μετοχή. Μόνο στην ειδική μετοχή, όμως, δηλώνεται το επίθημα του «μπορώ»:

Για **παρόν - παρελθόν:**

θέμα + -ip	θέμα + -e (-a) + -me (-ma) + -dik (-dik)	+ κτητικό + αιτιατική
ρήματος	ρήματος	επίθημα πτώση

Για **μέλλον:**

θέμα + -ip	θέμα + -e (-a) + -me (-ma) + -y + -ecek (-acak)	+ κτητικό + αιτιατική
ρήματος	ρήματος	επίθημα πτώση

Ben Can'a "Sonunda sinifi **geçebildin mi?**" diye sordum.

Εγώ ρώτησα τον Τζαν: "Τελικά **μπόρεσες να περάσεις** την τάξη;".

Meliha kocasına "Fırından ekme**k alabilir misin?**" diye sordu.

Η Μελιχά ρώτησε τον άντρα της: "**Μπορείς να πάρεις** ψωμί από τον φούρνο;".

Ev sahibi bana "Yeni bir ev **bulabilecek misiniz?**" diye sordu.

Ο ιδιοκτήτης με ρώτησε: "**Θα μπορέσετε να βρείτε** νέο σπίτι;".

Ben Can'a sonunda sinifi **geçip geçemediğini** sordum.

▶ Εγώ ρώτησα τον Τζαν **αν** τελικά **μπόρεσε να περάσει** την τάξη.

Meliha kocasına fırından ekme**k alıp alamayacağını** sordu.

▶ Η Μελιχά ρώτησε τον άντρα της **αν μπορεί να πάρει** ψωμί από το φούρνο.

Ev sahibi bana yeni bir ev **bulup bulamayacağımı** sordu.

▶ Ο ιδιοκτήτης με ρώτησε **αν θα μπορέσω να βρω** νέο σπίτι.

Όταν όμως χρησιμοποιούμε την ερώτηση του ρήματος «μπορώ» για να ζητήσουμε άδεια για κάτι, τότε στον πλάγιο λόγο χρησιμοποιούμε πάντα το ρήμα **izin vermek** (=δίνω άδεια, επιτρέπω) στον τύπο που μόλις εξετάσαμε, ενώ θα προηγηθεί το ρήμα του ευθύ λόγου σε μορφή βουλητικής μετοχής για ετεροπροσωπία, με δοτική πτώση:

ουσιαστικοποιημένο + κτητικό + δοτική πτώση	izin verip vermedik	+ κτητικό + αιτιατική
ρήμα	επίθημα	επίθημα πτώση

Emre bana "Bir tane daha çikolata **alabilir miyim?**" diye sordu.

Ο Εμρέ με ρώτησε: "**Μπορώ να πάρω** μία ακόμα σοκολάτα;".

Yaşlı kadın ona "Buraya **oturabilir miyim?**" diye sordu.

Η ηλικιωμένη κυρία τον ρώτησε: "**Μπορώ να καθίσω** εδώ;".

Memura "Affedersiniz, bu masada **çalışabilir miyiz?**" diye sordu.

Ρώτησε τον υπάλληλο: "Με συγχωρείτε, **μπορούμε να μελετήσουμε** σε αυτό το τραπέζι;".

Emre bana bir tane daha çikolata **almasına izin verip vermediğimi** sordu.

▶ Ο Εμρέ με ρώτησε **αν του επιτρέπω (ή όχι) να πάρει** μία ακόμα σοκολάτα.

Yaşlı kadın ona oraya **oturmasına izin verip vermediğini** sordu.

▶ Η ηλικιωμένη κυρία τον ρώτησε **αν της επιτρέπει να καθίσει** εκεί (ή όχι).

Memura şu masada **çalışmalarına izin verip veremeyeceğini** sordu.

▶ Ρώτησε τον υπάλληλο **αν θα τους επιτρέψει να μελετήσουν** σε εκείνο το τραπέζι (ή όχι).

5. Προτάσεις υποτακτικής (επιθυμίας) / İstek cümleleri

α) Μία πρόταση που εκφέρεται με υποτακτική, στον πλάγιο λόγο, εφόσον έχουμε **ταυτοπροσωπία**, θα μετατραπεί σε απαρέμφατο και θα συνοδεύεται από το ρήμα **istemek** σε μορφή ειδικής μετοχής με αιτιατική πτώση. Το ρήμα της πρότασης του ευθύ λόγου, στον πλάγιο λόγο μετατρέπεται ως εξής:

ΚΑΤΑΦΑΣΗ

θέμα ρήματος + **-mek (-mak)**   **istedik** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

ΑΡΝΗΣΗ

θέμα ρήματος + **-mek (-mak)**   **istemedik** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

Çocuk "Bakkala ben **gideyim.**" dedi.

Το παιδί είπε: "**Να/ας πάω** στο μπακάλη".

Öğrenciler "Bugün ders **yarımayalım.**" dediler.

Οι μαθητές είπαν: "**Να/ας μη κάνουμε** σήμερα μάθημα".

Osman "Ben çay **alayım.**" dedi.

Ο Οσμάν είπε: "**Ας πάρω** τσάι".

▶ Çocuk bakkala **gitmek istediğini** söyledi.

Το παιδί είπε **ότι θέλει να πάει** στο μπακάλη.

▶ Öğrenciler, bugün ders **yarımak istemediklerini** söylediler.

Οι μαθητές είπαν **ότι** σήμερα **δε θέλουν να κάνουν** μάθημα.

▶ Osman çay **almak istediğini** söyledi.

Ο Οσμάν είπε **ότι θέλει να πάρει** τσάι.

β) Στην περίπτωση της **ετεροπροσωπίας**, μία πρόταση με υποτακτική θα αποδοθεί με ουσιαστικοποιημένο ρήμα, κτητικό επίθημα και αιτιατική πτώση, δηλαδή με βουλητική μετοχή:

ΚΑΤΑΦΑΣΗ

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

ΑΡΝΗΣΗ

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + **-me (-ma)** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

Ben "Arkadaşlar sinemaya **gidelim.**" dedim.

Εγώ είπα "Παιδιά, **πάμε** σινεμά".

Ali bana "Fazla içki **içmeyelim.**" dedi.

Ο Αλί μου είπε "**Μην πιούμε** πολύ ποτό".

Osman bize "Yerimizden **kalkalım.**" dedi.

Ο Οσμάν μάς είπε "**Ας σηκωθούμε** από τη θέση μας".

▶ Ben arkadaşlara sinemaya **gitmemizi** söyledim.

Εγώ είπα στους φίλους **να πάμε** σινεμά.

▶ Ali bana fazla içki **içmemimizi** söyledi.

Ο Αλί μου είπε **να μην πιούμε** πολύ ποτό.

▶ Osman bize yerimizden **kalkmamızı** söyledi.

Ο Οσμάν μάς είπε **να σηκωθούμε** από τη θέση μας.

γ) Όταν μία ερώτηση ολικής άγνοιας εκφέρεται με υποτακτική, τότε στον πλάγιο λόγο θα αποδοθεί με μία βουλητική μετοχή ετεροπροσωπίας με αιτιατική πτώση και στη συνέχεια με το ρήμα **istemek** ως εξής:

ουσιαστικοπ. + κτητικό + αιτιατική πτώση   **isteyip istemedik** + κτητικό + αιτιατική
ρήμα   επίθημα   επίθημα   πτώση

Çocuk annesine "Ben sana **yardım edeyim mi?**" diye sordu.

Το παιδί ρώτησε τη μητέρα του: "**Να σε βοηθήσω?**".

Kocasına "Elektrikçiyi **arayalım mı?**" diye sordu.

Ρώτησε τον άντρα της: "**Να καλέσουμε** τον ηλεκτρολόγο;"

▶ Çocuk annesine kendisinin ona **yardım etmesini isteyip istemediğini** sordu.

Το παιδί ρώτησε τη μητέρα του **αν θέλει (ή όχι) να** τη βοηθήσει.

▶ Kocasına elektrikçiyi **aramalarını isteyip istemediğini** sordu.

Ρώτησε τον άντρα της **αν θέλει να καλέσουν** τον ηλεκτρολόγο **(ή όχι)**.

δ) Όταν μία ερώτηση μερικής άγνοιας εκφέρεται με υποτακτική, τότε στον πλάγιο λόγο θα αποδοθεί με μία βουλητική μετοχή ετεροπροσωπίας με αιτιατική πτώση και στη συνέχεια με το ρήμα **istemek** ως εξής:

ουσιαστικοπ. + κτητικό + αιτιατική πτώση   **istedik** + κτητικό + αιτιατική
ρήμα   επίθημα   επίθημα   πτώση

Bahar eşine "Bugün ne yemek **pişireyim?**" diye sordu.

Η Μπαχάρ ρώτησε το σύζυγό της: "Σήμερα τι **να μαγειρέψω?**".

Arkadaşım bana "Bu akşam nereye **gidelim?**" diye soruyor.

Ο φίλος μου με ρώτησε: "Απόψε πού **να πάμε?**".

▶ Bahar eşine bugün ne yemek **pişirmesini istediğini** sordu.

Η Μπαχάρ ρώτησε το σύζυγό της **τι θέλει να του μαγειρέψει** σήμερα.

▶ Arkadaşım bana bu akşam nereye **gitmemizi istediğini** soruyor.

Ο φίλος μου με ρώτησε πού **θέλω να πάμε** απόψε.

6) Προτάσεις με την έγκλιση της αναγκαιότητας «πρέπει να...» /

Gerek, lâzım, gerekıyor

Όταν έχουμε μία πρόταση με οποιονδήποτε τύπο της αναγκαιότητας (-meli/-malı, **gerek, lâzım, gerekıyor**), στον πλάγιο λόγο θα αποδοθεί με ουσιαστικοποιημένο ρήμα και κτητικό επίθημα, που θα συνοδεύεται από ειδική μετοχή του ρήματος με πτώση αιτιατική:

ΚΑΤΑΦΑΣΗ & ΕΡΩΤΗΣΗ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα **gerektiđini / gerekeceđini**

ΑΡΝΗΣΗ

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + **-me (-ma)** + κτητικό επίθημα **gerektiđini / gerekeceđini**

ΕΡΩΤΗΣΗ ΟΛΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα **gerekip gerekmediđini** ή **gerekip gerekmeıeceđini**

Annem bana "Yarın doktora **gitmelisin**" dedi.

Annem bana yarın doktora **gitmem gerektiđini** söyledi.

Η μητέρα μου, μου είπε: "Αύριο **πρέπει να πας** στο γιατρό".

▶ Η μητέρα μου μου είπε **ότι** αύριο **πρέπει να πάω** στο γιατρό.

Murat ona "Ülkeme **dönmem lâzımdı**" dedi.

Murat ona kendisinin ülkesine **dönmesi gerektiđini** söyledi.

Ο Μουράτ του είπε: "**Έπρεπε να γυρίσω** στη χώρα μου".

▶ Ο Μουράτ του είπε **ότι έπρεπε** ο ίδιος (ο Μουράτ) **να γυρίσει** στη χώρα του.

Annem bize "Sizin çok para **harcamamanız gerekıyor.**" dedi.

Annem bize çok para **harcamamanız gerektiđini** söyledi.

Η μητέρα μου μάς είπε: "**Δεν πρέπει να ξοδεύετε** πολλά λεφτά".

▶ Η μητέρα μου, μας είπε **ότι δεν πρέπει να ξοδεύουμε** πολλά λεφτά.

Doktora "İyileşmek için ne **ıyapmam gerekecek?**" diye sordu.

Doktora iyileşmek için ne **ıyapması gerekeceđini** sordu.

Ρώτησε το γιατρό: "Για να αναρρώσω τι **θα χρειαστεί να κάνω**;"

▶ Ρώτησε το γιατρό τι **θα χρειαστεί να κάνει** για να αναρρώσει.

Alişan kardeşine "Bu akşam ders **çalışman gerek mi?**" diye sordu.

Alişan kardeşine ders **çalışması gerekip gerekmeıeceđini** sordu.

Ο Αλισάν ρώτησε τον αδερφό του: "**Πρέπει να μελετήσεις** απόψε;"

▶ Ο Αλισάν ρώτησε τον αδερφό του **αν πρέπει να μελετήσει** απόψε.

Σημείωση:

Για την έγκλιση της αναγκαιότητας στον πλάγιο λόγο, σε κατάφαση, άρνηση και ερώτηση ολικής άγνοιας, μπορούμε επίσης να χρησιμοποιούμε τον τύπο **gerekli olmak** ως εξής:

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα
ουσιαστικοποιημένο ρήμα + **-me/-ma** + κτητικό επίθημα
ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα

gerekli olduđunu
gerekli olduđunu
gerekli olup olmadıđını

"**Gitmem gerek**" dedi.

▶ **Gitmesinin gerekli olduđunu** söyledi.

"Πρέπει να φύγω", είπε.

▶ Είπε ότι **πρέπει να φύγει**.

"Bunu **ıyapmamalısın**" dedim.

▶ Bunu **ıyapmamasının gerekli olduđunu** söyledim.

"**Δε πρέπει να το κάνεις** αυτό", είπα.

▶ Είπα ότι **δε πρέπει να το κάνει** αυτό.

"**Gitmeniz gerek mi?**" diye sordu.

▶ **Gitmemizin gerekli olup olmadıđını** sordu.

Ρώτησε: "**Πρέπει να φύγετε**;"

▶ Ρώτησε **αν πρέπει να φύγουμε** (ή όχι).

7) Προτάσεις ουσιαστικών / İsim cümleleri

Οι προτάσεις που έχουν ως ρήμα το «είμαι», το «έχω» ή το «υπάρχει», δεν έχουν τη δυνατότητα να μεταφερθούν στον πλάγιο λόγο, γιατί είναι ρηματικοί τύποι που παρουσιάζουν ελλείψεις (ρηματική κατάληξη του «είμαι», var/ yok). Για να καλύψουμε την ανάγκη απόδοσης αυτών των τύπων στον πλάγιο λόγο, χρησιμοποιούμε το βοηθητικό ρήμα **olmak**, δίπλα σε ένα ουσιαστικό ή επίθετο όταν πρόκειται για το ρήμα «είμαι» / «υπάρχει» και δίπλα σε ένα ουσιαστικό με κτητικό επίθημα, όταν πρόκειται για το ρήμα «έχω». Το υποκείμενο του ρήματος τίθεται σε γενική πτώση. Ωστόσο στον ρηματικό τύπο του «έχω» και «υπάρχει» μπορούμε να παραλείψουμε τη γενική από το υποκείμενο. Το ρήμα **olmak** θα πάρει οποιαδήποτε από τις μορφές που ήδη περιγράψαμε, ανάλογα με τις ανάγκες της πρότασης κάθε φορά:

ΚΑΤΑΦΑΣΗ «ΝΑ ΕΙΜΑΙ», «ΝΑ ΕΧΩ», «ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ»ουσιαστικό / επίθετο + **olma-** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση**ΑΡΝΗΣΗ «ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΜΑΙ», «ΝΑ ΜΗΝ ΕΧΩ», «ΝΑ ΜΗΝ ΥΠΑΡΧΕΙ»**ουσιαστικό / επίθετο + **olmama-** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση**ΚΑΤΑΦΑΣΗ «ΟΤΙ ΕΙΜΑΙ/ΗΜΟΥΝ», «ΟΤΙ ΕΧΩ/ΕΙΧΑ», «ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΕΙ/ΥΠΗΡΧΕ»**ουσιαστικό / επίθετο + **olduk-** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση**ΑΡΝΗΣΗ «ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ/ΗΜΟΥΝ», «ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΧΩ/ΕΙΧΑ», «ΟΤΙ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ/ΥΠΗΡΧΕ»**ουσιαστικό / επίθετο + **olmadık-** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση**ΚΑΤΑΦΑΣΗ «ΟΤΙ ΘΑ ΕΙΜΑΙ», «ΟΤΙ ΘΑ ΕΧΩ», «ΟΤΙ ΘΑ ΥΠΑΡΧΕΙ»**ουσιαστικό / επίθετο + **olacak-** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση**ΑΡΝΗΣΗ «ΟΤΙ ΔΕΝ ΘΑ ΕΙΜΑΙ», «ΟΤΙ ΔΕΝ ΘΑ ΕΧΩ», «ΟΤΙ ΔΕΝ ΘΑ ΥΠΑΡΧΕΙ»**ουσιαστικό / επίθετο + **olmayacak-** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση**ΕΡΩΤΗΣΗ ΟΛΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ «ΕΙΜΑΙ;», «ΕΧΩ;», «ΥΠΑΡΧΕΙ;»**ουσιαστικό / επίθετο + **olup olmadık-** ή **olup olmayacak-** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώσηAnnem bana "**Sabırlı ol!**" dedi.Η μητέρα μου μου είπε: "**Να είσαι υπομονετικός!**".Biz boyacıya "Oda **pembe olmasın!**" dedik.Εμείς είπαμε στον βαφέα: "Το δωμάτιο **να μην είναι / γίνει ροζ!**".Aysel "Bugün hava **yağmurlu.**" dedi.Η Αϊσέλ είπε: "Ο καιρός σήμερα **είναι βροχερός!**".Arda "Dün **hastaydım.**" dedi.Ο Αρντά είπε: "Χθες **ήμουν άρρωστος!**".Levent bana "Masada kitap **var.**" dedi.Ο Λεβέντ μου είπε: "**Υπάρχει** βιβλίο στο τραπέζι".Ben Özgür'e "Senin kitabın **burada.**" dedim.Εγώ είπα στον Οζγκιούρ: "Το βιβλίο σου **είναι εδώ!**".O "**Doktorum.**" dedi.Αυτός είπε: "**Είμαι γιατρός!**".Öğretmen "İyi **öğrenci değilsiniz.**" dedi.Ο δάσκαλος είπε: "**Δεν είστε** καλοί **μαθητές!**".Annem bana (benim) **sabırlı olmamı** söyledi.▶ Η μητέρα μου μου είπε **να είμαι υπομονετικός!**Biz boyacıya odanın **pembe olmamasını** söyledik.▶ Εμείς είπαμε στον βαφέα **να μη γίνει ροζ** το δωμάτιο.Aysel bugün havanın **yağmurlu olduğunu** söyledi.▶ Η Αϊσέλ είπε **ότι** ο καιρός σήμερα **είναι βροχερός!**Arda dün **hasta olduğunu** söyledi.▶ Ο Αρντά είπε **ότι** χθες **ήταν άρρωστος!**Levent bana masada kitap (kitabın) **olduğunu** söyledi.▶ Ο Λεβέντ μου είπε **ότι υπάρχει** βιβλίο στο τραπέζι.Ben Özgür'e (onun) kitabının **burada olduğunu** söyledim.▶ Εγώ είπα στον Οζγκιούρ **ότι** το βιβλίο του **είναι εδώ!**O, **doktor olduğunu** söyledi.▶ Ο, **ότι είναι γιατρός!**Öğretmen iyi **öğrenci olmadığımızı** söyledi.▶ Ο δάσκαλος είπε **ότι δεν είμαστε** καλοί **μαθητές!**

Atakan bana "Yeşil kalemin yok. " dedi.
Ο Ατακάν μου είπε: " Δεν έχω πράσινο μολύβι".
Teyzeme "İzmir'de turist yok mu? " diye sordum.
Ρώτησα τη θεία μου: "Στη Σμύρνη δεν υπάρχουν τουρίστες;".
Pınar bize "Kimin arabası yok? " diye sordu.
Η Πινάρ μάς ρώτησε: "Ποιος δεν έχει αυτοκίνητο;".
Müşteri ona "Garson bey tuz var mı? " diye sordu.
Ο πελάτης τον ρώτησε: "Γκαρσόν, υπάρχει αλάτι;".

Atakan bana yeşil kalemi (kaleminin) ▶ olmadığımı söyledi.
Ο Ατακάν μου είπε ότι δεν έχει πράσινο μολύβι.
Teyzeme İzmir'de turist (turistin) ▶ olup olmadığımı sordum.
Ρώτησα τη θεία μου αν υπάρχουν τουρίστες στη Σμύρνη.
Pınar bize kimin arabası (arabasının) ▶ olmadığımı sordu.
Η Πινάρ μάς ρώτησε ποιος δεν έχει αυτοκίνητο.
Müşteri ona tuz (tuzun) ▶ olup olmadığımı sordu.
Ο πελάτης τον ρώτησε αν υπάρχει αλάτι.

8) Ρήμα εξάρτησης σε παθητική φωνή

Όταν το ρήμα της κύριας πρότασης (ρήμα εξάρτησης) είναι σε παθητική φωνή, τότε η δευτερεύουσα πρόταση, δηλαδή η βουλητική ή ειδική μετοχή, χάνει την αιτιατική πτώση της και τίθεται σε ονομαστική. Έτσι, *δεν έχει πλέον ρόλο αντικειμένου στο ρήμα της κύριας πρότασης, αλλά ρόλο υποκειμένου. Το νόημά της όμως εξακολουθεί να αποδίδεται με «να» ή «ότι» αντίστοιχα:*

Ρήμα ενεργητικής φωνής
Annem yalan söylediğimi anladı.
Η μητέρα μου κατάλαβε ότι είπα ψέματα.
Patronun maaslara yüzde beş zam yapacağını biliyoruz.
Γνωρίζουμε ότι ο εργοδότης θα κάνει πέντε τοις εκατό αύξηση στους μισθούς.

Ρήμα παθητικής φωνής
Yalan söylediğim anlaşıldı.
Έγινε γνωστό ότι είπα ψέματα.
Patronun maaslara yüzde beş zam yapacağını ▶ biliniyor.
Είναι γνωστό ότι ο εργοδότης θα κάνει πέντε τοις εκατό αύξηση στους μισθούς.

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ
Sana «Bunu çabuk yap! » denmedi mi?
Δεν ειπώθηκε σ' εμένα: « Κάν το γρήγορα!»;
Bana «Sabah geç kalktın. » dendi.
Ειπώθηκε σ' εμένα: «Το πρωί σηκώθηκες αργά ».
Sana «Bir daha burada oturmayacaksınız! » denmedi mi?
Δεν ειπώθηκε σ' εμένα: « Δε θα ξανακαθίσεις εδώ!»;
Görüşmede bana «Özgeçmişiniz var mı? » diye soruldu.
Στη συνέντευξη ρωτήθηκε σ' εμένα: « Έχετε βιογραφικό σημείωμα;».

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ
Sana bunu çabuk yarman söylenmedi mi?
Δεν ειπώθηκε σ' εμένα να το κάνεις γρήγορα;
Bana sabah geç kalktığın söylendi.
▶ Ειπώθηκε σ' εμένα ότι ξύπνησα αργά το πρωί.
Sana bir daha burada oturmayacağını söylenmedi mi?
▶ Δεν ειπώθηκε σ' εμένα ότι δε θα ξανακαθίσεις εδώ;
Görüşmede bana, özgeçmişim(-in) ▶ olup olmadığı soruldu.
▶ Στη συνέντευξη ρωτήθηκε σ' εμένα, αν έχω βιογραφικό σημείωμα (ή όχι).

Παρατηρήσεις - Διευκρινίσεις:

- 1) Στον πλάγιο λόγο (Dolaylı anlatım-Dolaylı cümleler) δεν μεταφέρονται επιφωνήματα και λέξεις, που συναντάμε στον ευθύ λόγο, όπως: **lütfen** (=παρακαλώ), **affedersiniz** (=με συγχωρείτε), **acaba** (=άραγε), **haydi/hadi** (=άντε), **sakin** (=μην τυχόν) κ.ά.
- 2) Στην ερώτηση του ευθύ λόγου εάν υπάρχει η λέξη «**var**» ή «**yok**», στον πλάγιο λόγο αποδίδονται με το «**olmak**» ή «**olmamak**» αντίστοιχα, στον κατάλληλο κάθε φορά τύπο.
- 3) Η πτώση της δευτερεύουσας πρότασης/μετοχής, δεν είναι μόνο η αιτιατική, αλλά καθορίζεται ανάλογα με το κυρίως ρήμα (▶ κεφ. 55, Οι Δευτερεύουσες προτάσεις).

- 4) Ορισμένα ρήματα κατά την απόδοσή τους στον πλάγιο λόγο αντικαθίστανται από άλλα συγκεκριμένα:

gelmek	έρχομαι	▶	gitmek	πηγαίνω
getirmek	φέρνω	▶	götürmek	πάω (κάτι, κάπου)

Εξαιρούνται εκφράσεις που έχουν καθιερωθεί, όπως: **uykum geldi** (=νύσταξα), **bana zor geldi** (=μου φάνηκε δύσκολο), **aklima geldi** (=μου ήρθε στο μυαλό), **keyfim yerine geldi** (=μου ήρθε κέφι/όρεξη) κ.ά.

- 5) Η έγκλιση της υπόθεσης και οι ονοματικές και επιρρηματικές μετοχές (**ulaçlar, ortaçlar**) δεν αλλάζουν στον πλάγιο λόγο, παρά μόνον ως προς το πρόσωπο που δηλώνουν, αν χρειαστεί βέβαια.
- 6) Η πρόταση του ευθύ λόγου, που τίθεται εντός εισαγωγικών, ξεκινά με κεφαλαίο γράμμα και παίρνει σημεία στίξης.
- 7) Όταν υπάρχει μία τοπική ή χρονική απόσταση, η δεικτική αντωνυμία, το δεικτικό επίθετο, ορισμένα τοπικά επιρρήματα και εκφράσεις, όταν μεταφερθούν στον πλάγιο λόγο, μπορούν να αλλάξουν ως εξής:

şimdi	τώρα	▶	o zaman	τότε
bugün	σήμερα	▶	o gün	εκείνη τη μέρα
dün	χθες	▶	geçen gün	περασμένη μέρα, προχθές
yarın	αύριο	▶	gelecek gün ertesi/öbür gün	επόμενη μέρα
bu	αυτός εδώ	▶	şu, o	αυτός εκεί, εκείνος
burası	αυτό το μέρος	▶	şurası, orası	αυτό εκεί / εκείνο το μέρος
buraya	προς τα εδώ	▶	şuraya, oraya	προς τα εκεί
burada	εδώ	▶	şurada, orada	εκεί πέρα, εκεί
buradan	από εδώ	▶	şuradan, oradan	από εκεί

- 8) Σε περίπτωση που το υποκείμενο του πλάγιου λόγου συγχέεται με τον ομιλητή ή άλλο πρόσωπο, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την αυτοπαθή αντωνυμία **kendi** ως εξής:

Hasan kardeşine "Ev buldum" dedi.	▶	Hasan kardeşine kendisinin ev bulduğunu söyledi.
Ο Χασάν είπε στον αδερφό του: "Βρήκα σπίτι".	▶	Ο Χασάν είπε στον αδερφό του ότι βρήκε o İdiOS σπίτι.